

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI

Nr. 4

A p r i l l

1926. a.

Tammed Kirna mõisa pargis.

VASTUTAV TOIMETAJA:
J. ZOLK.

VÄLJAANDJA:
E. METSATEENIJATE ÜHING.

A.-S. „SILVA“

Tallinnas, Merepuiesteel Nr. 17.

Telefon kontoris 9-29, 13-80. kaupluses 18-09.

Metsaosakond 13-20.

Telegrammi-aadress: TALLINN — „SILVA“.

Soovitame

rikkalikus walikus kuiwi hõõweldatud
ja hõõweldamata

kuuse- ja männilaudu,

kuiwi tamme-, saare-, jalaka-, kase-, lepa-
ja haawalaudu.

Ümmargusi ja kanditud **palke,** kõigis nõuetawates
pikkustes
:: ja jämedustes. ::

Ümmargusi ja saetud

latte.

Saeweskis wõetakse vastu ja täidetakse rutuliselt igasuguseid
tellimisi. Ostame igasugust metsamaterjali piiramata arwul.

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI.

Toimetuse ja talituse:
Tallinnas, Metsade Peavalitsuse juures.
Telefonid:
Vastutav toimetaja 32-36.
Asjaajaja 12-75.
Aadress: liht- ja rahasaadetistele:
Kuukiri „EESTI METS“, Tallinn.

Tellimise hind:
Aastas . . . . . Mk. 400. -
Poolaastas . . . . . „ 200. -
Veerandaastas . . . . . „ 100. -
Üksik number 35 mk.
Väljamaale 600 marka aastas.

Kuulutuste hind:
1/4 lehekülge . . . . . Mk. 2000. -
1/2 lehekülge . . . . . „ 1000. -
1/4 lehekülge . . . . . „ 500. -
Tekstis ja kaanel 50% kallim.

Nr. 4.

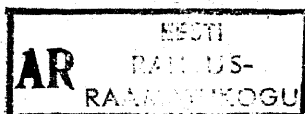
Aprill 1926.

6. aastakäik.

Orava metskond.

Metsateenijad metsaülema J. Raig'i 60. aasta sünnipäeva puhul

Kirjalikud kirjused metsateenijatele.

D. Daniel.

3

Metsanduse põhijooned.

d) Madalmetša wormid ja käätsised.

Wastandiks kõrgmetšale moodustab madalmetš wähe wormisid ja ei paku ka palju käätsi. Kõige sagedamini tarwitatakse madalmetšas liht käätsi, kus pinna järele raieküps mets ühekorraga wabaks raiutakse, harvemini tuleb tarwitusele madalmetša säilit käätsi (üleeliste puudega) kus raiumisel osa wäljawalituid puud järgmiseks raieaase seisma jäetakse. Jäetakse järgmise raieaase rohkel arwul puud kaswama, siis kujuneb ta kahewanuslikeks madalmetša wormiks. Madalmetša raieiga on üldiselt märtsa madalam kõrgmetša raieaast, sest põhjenedes künne- ja juurtemõrsetest uuenemisele, ei wõi lehtpuud wanaks saada lasta, kus nad mõrsete-ajamise wõime kaotawad. Meie oludes piirub madalmetša kasutamine küttepuu produtseerimisega, kuid ka korwipajude, lookade ja tammede kasvatamine parkhooreks (20—25 a. raieringiga) ja eriti Wenemaa oludes tähtis pärna kasutamine niine hooreks, 8—15 a. raieaaga käib madalmetša käätsiate alla. Madal raiering võimaldab sagedat kasutamise kordamist, mille tõttu madalmetša käätsi wäga sagedasti tulutoowamaks kujuneb kõrgmetša käätsiest. Eriti maksab see kohadel, kus küttepuud lähidat ja head turgu leitawad, nii näit. linnade ligiduses. Kui weel arwesse wõtta, et madalmetša uuenemine wegetatiwifel teel, ilma ühegi kuluta sünnib ja terve käätsi äärmiselt lihtsaks kujuneb, siis ei tarwitsse selle üle alati kahelda.

Madalmetša raiumisel tuleb mõne asjaolu peale erilist tähelepanu juhtida: 1) peawad künne wõimalikult madalad olema, et uued mõrsete tugewasti juurduda saaks ja nende aluses mitte wana künne ääred ei jääks, mis kuigi wastupidawat ja kindlat alust uuele puule ei paku. 2) Kätepind peab võimalikult sile ja kaldusega olema, et wesi lergelt ära walguks ja känd liiga kiirelt ei löduneks. 3) Mustalepa raiumisel jäetakse

künne niimõrd kõrgeks, et nad ka suurewee ajal üle ujutud ei saaks. 4) Üldiselt tuleb raiumist ette wõtta niimõrd aegsasti, et noored mõrsete jügiseks käiesti puustuks. Tamme-, pärna- ja pajukoore kasutamisel wõib raiumine ainult mäha ajal sündida, mustalepa lodu-metšades aga kõige karedama külmaga, mis korralikku töötamist ja materjalide wäljavedu lubab. 5) Wastandiks kõrgmetšale, läheb sihtus läänest idasse ehk lõunaast-põhja, mis noorele metšale soodsamat kaswamist võimaldab paremate walguise ja soojuse olude mõjul.

Kõrgmetša wormidest oleks wähe öelda juba sel põhjusel, et see üldiselt wäheste aladega piirub. Tema iseloomus tuseks on kõrg- ja madalmetša ühendus ühisel alal, kusjuures kõrgmetša osa moodustawad otaspuid, tamm, jalakas, saar, kohati ka kask kõrgete raieringidega, kuna pehmed lehtpuud madalmetšana lühikeses raieringides kasutusele tulewad. Kõrgmetšes esineb enamiste jalkadena, tema alla jäetakse parematel maalidel $\frac{3}{4}$, kehmematel aga $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ terwest pindalast. Meie oludes wõiks keskmetša wormil alus olla wärsketel, niisketel ja rammisatel kuuse — lehtpuu maal, nagu neid leidub Tartu- ja Wiljandimaal.

Metsakäätsi wähehelduwa põllukäätsisega. Waremalt laias ulatuses tarwitatud kombinatsioon ka meil, sest suur osa meie praegusest metšadest on warem ajutiselt põllu all olnud. Vääne-Euroopas tehti katseid mõlemaid käätsi ühendada ja loodeti sellest suurt abi niihästi metsanduse kui ka põllumajandusele. Põu riidewaheline maa, mille wäetamist mets pidi teostama, taheti miljakasvatamiseks kasutada, nii et ühtlasi maa- ja metšanalg rahuldumist oleks wõinud leida. Tegelikult ei juutnud ta aga nimetamise wäärilist ühel ega teisel alal anda ja jäi warsti unustusse, kuna aga wahelduw metša- ja põllukäätsi laialist tarwitamist leidis ja selles seisus, et metšamaad, peale metšakasutamist, mõneks ajaks põllu alla wõeti ja kui seal wiljasaat wäheseks jäi, uuesti metšaga täis kaswada lasti, Praegu on metša-põllukäätsi

wähestes kohtades ja wähesel alal püsima jäänud. Setumaa piiriäärsetes Rahwa, Weriora ja Drowa metsades wõetakse weel nüüdki mõni raieistik ruffi ja suiwilja lõikuseks harimisele ja külitakse suiwilja alla männi — kuuse seeme, nii et kolme-aastase wäheaja järele maa uuesti metsa alla jääb. On tarwis näha neid ilusaid metsakultuurisid, mis sarnasel teel tekkinud, et selle käitise pooldajaks saada. Rahjuks leiab ta waid wähe tarwitamist.

M e t s a t ü ü b i d.

Metsatüüpidest on mõnelgi korral „Gesti Metsa“ weergudel juttu olnud, sellepärast oleks kohane ka siinkohal nende juures peatada, kuigi ainult mõiste selgitamise otsustamiseks, sest senini ei ole tüübid ise weel püsinud ja kindlat alust omanud.

Wajadus omas koosseisus ja kaswu arenemises üksteisest lahkumise wäid metsasid ehk nende osasid nende iseloomule wasta walt eraldada ja nimetada, on metsatüüpide õpetuse aluseks saanud ja leidis hoogu eriti viimasel ajal, ühenduses taimegeograafia arenemisega. Leiti, et mitmesugused taime ühingud mitte juhuslikud ei ole, küll aga tingitud mitmetest oludest, millede kokkujatamine teatavaid ühiselu normisid taimeistitus esile kutsub ja sellega reeglipäraseks nähtuseks kujuneb. Samane seadus peab ka puude kui taimeriigi kõrgemate esitajate kohta maitsma.

Wanemad metsateadlased, eriti Goger, wõttis metsatüüpide eraldamise aluseks kolm põhivormi s. t. kõrg- ja keskmetstawormi, mida laiendas puieistu wanaduse ja kaswuseisukorraga, selle juures leidis aga aset täiendaw kirjeldus metsa tihuse, headuse, koosseisu, maa headuse, pinnakatte jne. üle, nagu see tänini tarwitusele wõetakse takseerikirjeldusel.

Wene metsateadlane Morosow leidis, et laiema geograafilisel alal ühelise ilmega metsasid ehk puieistuid ühisesse tüüpi liigitamiseks on kõige mõõduandwamad tegurid pinnase füüsio-geograafilised olud, see tähendab kaswutoht ühenduses pealispinna ja aluspõhja omadustega. Pinnakattet ei loe Morosow küllalt püsivaks eratamise tundemärgiks, sest et see juhuslikstel põhjustel täieliselt muutuda võib, ilma

et pinnase olud samasel määral muutuda tarwitaks. Samane lugu on ka puieistu koosseisuga, mis inimese mõjul, katastroofide tagajärjel jne. muutuda võib. Ka maa headus ei ole metsatüübi alusena küllalt täpne, sest V. boniteet võib esineda niikasti liiga niiskel kui ka liiga kuival maal, puude wiletja kaswu põhjuseks võib olla üldine toitainete waeusus, aga ka mõne aine liigne rohkus. Teatavad pinnase olud laeswad aga teatawal geograafilisel alal ühelisi metsatüüpiid tekkida, mis enam-wähem püsima ilmega on ja kuigi ühel ehk teisel põhjusel seal metsa loomulik ilme taob, siis ikka ajutiseks. Kunstilise uuenduse läbi näit. võib teatud puuliit asutatud saada kohtadele, kuhu ta ei sünni, kuid seal ei ole sellel liigil ka kuigi pikka püsi ja aja jooksul asuwad sinna teised liigid, kelledele pinnase olud sobiwad ja nõnda pinnasele wastawa tüübilise metsa moodustawad, kuna kunstliselt paigutatud puuliit pikema ehk lühema aja kestel taob ja ainult ajutise tüübina esines. Ka metsapõlemised, paljasraied jne. wõiwad ajutisi tüüpiid esile kutsuda; harilik nähtus on, et kuuse raieistikudel lehtmets ilmub, niisama võib juhuslikult metsa põlemise järeldusel kuival liiwasel männi maal haawa wõsa ilmuda, kuid sel ei ole püsi ja warem ehk hiljem saab maa-alal wastaw puuliit ülekaalu ja moodustab jällegi jäädawa tüübi. Morosow andis oma metsatüüpidele rahwapäraseid nimetused nii nagu meilgi rahwas eratab iseloomustawaid metsasi, nõmme-, palu-, lodu- ja laanemetsadeks. Loomulik, et mitte iga mets wäljapaistwat erinemat ilmet ei kanna seks, et teda wastuwaidlemata ühe ehk teise tüübi alla paigutada. Morosow ise katkus teatawat piiri lõmmata sel teel, et ta seal, kus pinnased olid üksteisest niimõrra lahku läinud, et sellest lahkumise wäid metsakäitised, raie- ja uuenduswiisid olenewad, lahkumise wäid tüübiks luges, seal aga kus pinnase olud osalt takseerandmete lahkumisekut tekitawad, ühelise tüübi mitmesuguste boniteetidega arvestas. Juba osa Morosowi kaasaegsetid wene metsamehi löid aga nii rohkesti mitmetes tüüpe, et nendes lohanemine raskes kujuneb.

(Järgneb.)

Pargid ja haruldased puud Geestis.

S. Schultz.

Rodumaa mõisade parkides on palju väärtuslikke loodusmälestusi, eriti puude ja põõsaste näol, kuna ilusamad ja kenamad kohad on valitud alati mõisade asukohtadeks. Nende juurde asutati pargid, mida korraldati ning ilustati ja kaitseti hävitamise eest. Selle tõttu leiame nendes ka puud, mida meie kodumaal muudu harva leida ja milledest palju õige auktari äratavas vanuses. Eriti palju on istutatud võõramaa puud, milledest suurem osa kohaliku kliimaga enam-vähem harjunud ning endid isegi, kuigi vähesel määral, paljundavad.

Sarnased pargid pakuvad palju vaatemisväärtust, mitte üki loodusjõbrale — rändajale, vaid veel rohkem loodusuurijale ja õpilaskonnale. Samuti on parkidel suur esteetiline mõju.

Kahjuks aga hävineb suurem osa parkidest: teegi nende eest hoolt ei kannu; neid kasutatakse karjamaadena ning salaja raiutakse puud ja põõsaid.

Nimult ühiskond pargid on kaitsmisväärtused, kas asutuste (Bühajärve, Luunja, Taagepera, Mäo), koolide (Olustvere, Räpina, Kuremaa, Põltsamaa, Porkuni, Polli, Wigala) ning ühiskondlike (Sangaste, Luua) poolt.

Omalt teekonnal olen tähelepannud ja rahvalt kuulnud, et seal, kus maa-alkukoolid endiste mõisade parkide peremeesteks on saanud, pargid hävinavad; nii näit.: Kärus, Pärstis, Lehoweres, Patskülas.

Kuid praegu on neis veel palju vaatemisväärtust, nagu alljärgnevalt kirjeldusest näha; vaatlemisobjektiks on olnud suuremalt osalt puud. —

Järvamaa.

Kirna mõisa pargis, maantee ja härrasmaja vahelisel maa-alal on istutatud 25 tamme (*Quercus pedunculata* Ehrh.) reas; nendest on kõige jämedam rinnaförguselt ümbermõõtes 371 sm. (läbimõõt 118 sm.), teised aga vähepeenemad, umb. 250—300 sm. Tammed on suuremalt osalt terwed, hästikasvanud, sirged ja kõrged.

Türi-Mõisa mõisa pargis leidus tümpuu (*Ulmus effusa* W.), mille ümbermõõt rinnaförguselt 349 sm.; tammi (Qu-

Foto H. Schultz.

Tammed Kirna mõisa pargis.

ercus pedunc. Ehrh.) leidus umb. 12 puud; nendest kõige jämedam rinnaförguselt ümbermõõtes 330 sm. Samas pargis hästi kasvanud Euroopa okasleht (*Larix Europaea* D. C.) ja Weimuti mänd (*Pinus strobus* L.), elupuu (*Thuja occidentalis* L.) rinnaförguselt 15 sm. läbimõõtes, umb. 8—9 m. kõrge ning kadakas (*Juniperus communis* L.) rinnaförguselt 8 sm. läbimõõtes ja umb. 6 m. kõrge.

Loikuta mõisa pargis on mõned jämedad mustpaplid (*Populus nigra* L.).

Särevere mõisa pargis leidus mõni jämedam saar (*Fraxinus excelsior* L.), rinnaförguselt 334 sm. ümbermõõtes; punaõieline hobufasta (*Aesculus Pavia* L.),

2 puud, rinnaförgufelt umbes 25 fm. jämedad ja Euroopa okasleht (*Larix Europaea* D. C.). —

Foto H. Schultz

Saar Särevere mõisa pargis.

Laupa mõisa pargis on säilinud tähelepänu määrne kuusk (*Picea excelsa* Lk.), rinnaförgufelt 273 fm. ümbermõõtes, haruldase ilusa ja laia krooniga.

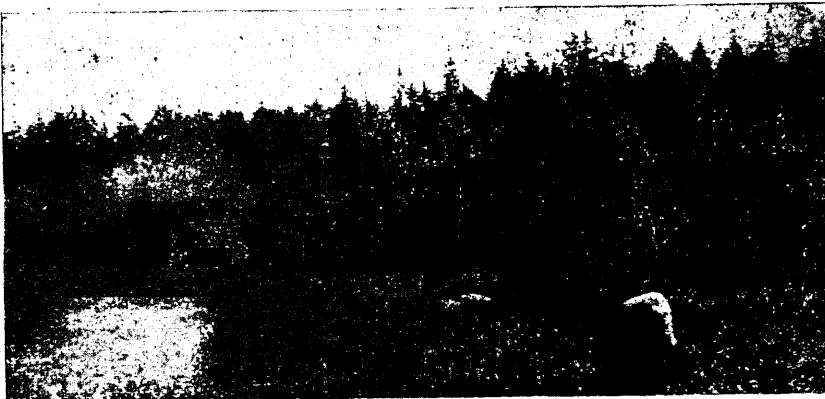
Wäätja mõisa pargis on wanu saari (*Frax. excelsior* L.); ühe puu ümbermõõt on 392 fm. rinnaförgufelt; jämedad pärnad (*Tilia parvifolia* Ehrh.) ja mõni hõbepaju (*Salix alba* L.) fujifitult ajutatud tiigi ääres. Wanemad puud kannatavad tümemäda all.

Mäo mõisa park on forrashoitud ja puud ning põõsad enam-wähem kaitse ja hoole all. Mõisa juures, maantee puisteel leidus mõni jäme tamm (*Quercus pedunculata* Ehrh.), nendest üks rinnaförgufelt 357 fm. ümbermõõtes ja faks jämedat muftpaplit (*Populus nigra* L.), wjafese ääres, rinnaförgufelt 385 fm. ümbermõõtes. Mõisahoone ees platsil on wana saar (*Fraxinus excelsior* L.), rinnaförgufelt 293 fm. ümbermõõtes, wäher (*Acer platanooides* L.) rinnaförgufelt 173 fm. ümbermõõtes, pärn (*Tilia parvifolia* Ehrh.), rinnaförgufelt 295 fm. ümbermõõtes ning Ameerika saar (*Fraxinus americana* L.), mis maapinnaft $1\frac{1}{2}$ mtr. förgufelt ümbermõõtes 222 fm. on ja mitmesse harusse harusel; neid puud on faks ja nende wanus 46 a.

Pargis on palju wanu pärni (*T. parvifolia* Ehrh.), tammi (*Qu. pedunculata* Ehrh.) ja saari (*F. excelsior* L.), milledest üks $1\frac{1}{2}$ mtr. förgufelt maapinnaft 324 fm. ümbermõõdus ja kolme harusse harusel.

Wanemad puud, eriti tammed ja pärnad, kannatavad tümemäda all. Mõisahoone ees kasvab elupuude (*Thuja occidentalis* L.) kogu, mis koosneb 4-ft puust ja millede ümbermõõt rinnaförgufes 95 fm.

Foto H. Schultz

Taimeaed Purdi metskonnas.

Pargi keskosal on neljanurgeline plats, mis ümbritsetud sirelipõõsastest; end. omamitu seletuse järele kasvavat seal 24 liiki sirelid. Et hiliskevade taimikasvule ebasoodne oli, siis ei õitsenud suurem osa sirelitest.

Purdi mõisa pargis on mitmed vanad puud, eriti pärnad ja saared, tuule läbi murdunud; paljud puud aga kannatavad tüvemäda all. Tähelepanuväärilised olid mõned vanad hõbepajud ja saared, milledest üks rinnatõrguselt ümbermõõtes 247 sm. on ning mõned nooremad puud, Euroopa ja Siberi okaslehed, Weimuti männ ja Euroopa pihtra. Purdi mõisast ühe kilomeetri kaugusel asub samanimelise metskonna taimelaad noorte tamme, vahtra ja pärnapuudega.

Foto H. Schultz.

Kolo mõisa park.—Euroopa pihtrad.

Kolo mõisa pargis on palju tammi, milledest üks rinnatõrguselt ümbermõõtes 242 sm. on, kuna teised puud on peenemad; mõned vanemad Euroopa okaslehed, milledest üks rinnatõrguselt ümbermõõtes 146 sm. on; saared, milledest üks rinnatõrguselt ümbermõõtes 169 sm. on; jdest moodustatud saarel on ilus falk Euroopa pihtrasid.

Käru mõisa park on oma looduse ilu ja puude mitmekesiduse tõttu peaaegu kõige huvitavam eelpool tähendatud mõisaparkidest. Pargi all on võrdlemisi suur maa-ala, millest umbes $\frac{1}{3}$ osa on kunstlikult asutatud, kuna $\frac{2}{3}$ osa metspargi all on, s. o. metspargi nime all. Kunstlikult asutatud park koosneb vanast ja uuest pargist, mis asutatud vastavalt endise wana ja uue mõisa hoone ümber.

Foto H. Schultz.

Puiestee Käru mõisa pargis.

Nii leidub vanas pargis jämedaid saari, pärni ja mustpaplid kuid suurem osa neist puudest on seeft õõnsad ehk tümi poolmädanenud ja ärakuiivanud.

Uues pargis on puiestit mitmekesisem, kuid ka palju noorem. Siin leidub palju elupuid (Thuja occidentalis L.), nii põõsastena, kui ka puudena; siis veel ilusad umb. 50 a. Euroopa okaslehed; noored Balsami pihtrad (Abies balsamea Mill.); Weimuti männid (Pinus strobus L.); Euroopa pihtrad (Abies pectinata D.C.); harilikud kuused ja männid. Lehtpuudest leidub: falk vahert (Acer pseudoplatanus purpur. Pax.) tumepunaste lehtedega; harilike vahtraid, tammi, arukaski, hobukaskane (Aesculus hippocastanum L.), ja

lafad, saari, toomingaid (*Prunus Padus L.*), pihlakaid (*Sorbus aucuparia L.*).

Pargis leidis veel mitmet sellist ilupõõsaid, mis aga suuremalt jaolt lõhutud ning mahamurtud (mis part on Rõru alg-

kooli kasutada!), nende ilusate, hästilõhnawate õite tõttu.

Rõru jaamast Selle rdt. jaama poole sõites, 8 kilomeetril, Rastna küla esimeeste talude läheduses, kõrgel kruusa mäel, kasvab põline hiiepärn. (Särgneb.)

Politsei tegevus kalapüügi määruste alal.

Kala- ja vähipüük ilma põllutöministeeriumi ehk tema poolt volitatud maakonnavalitsuste lubakirjata on keelatud. Püügiluba on maksev ainult selles äratähendatud kohal, püügiriistadega ja ajal ja peab püügi juures alati ettenäidata olema. Tiigipidamised ja käsiõngedega kalapüüdmine oma vees selle korra alla ei käi.

Kalapüügi luba antakse ainult vee- kogu omanikule, rentnikule ja allrentnikule. Käsiõngedega kalapüügi lubad antakse välja ka enne veeomaniku loa saamist ja on maksvad üleriikliselt.

Kalapüügi luhasid lühema aja kui ühe kuu peale välja ei anta ja võivad pikendatud saada kuni aasta lõpuni.

Keelatud on kalu püüda uimastavate ja lõhkeainetega.

Keelatud on loomuse kohtasid vee- kogu põhja peale asetatud ja jää sisse pandud takistuste läbi rikkuda.

Keelatud on raiuda kalu ahinguga (västraga) niihästi veekogudes kui ka nende äärsetel üleujutatud luhtadel.

Keelatud on püüda ja müüa lõhesid ja angerjaid alla 18 tolli, sudakaid (kohasid) ja siigu alla 12 tolli, linaskid ja säinaid alla 7 tolli, vimmasid alla 6 tolli, lestasid ja vähkisid alla 4 tolli.

Kalade pikkust arvatakse ninaotsast sabajõhvide lõpuni ja vähkidel ninaotsast laka lõpuni.

Kalaaedade ja tõkete ehitamine ja seisupüügiriistade ülesseadmine jooksvasse vette, mille kohta iseäralisi määrusi ei ole, on lubatud, kui vesi on ühe omaniku piirides kuni keskkohani, aga kui voolu keskkohast piiriks, siis igal omanikul oma osa pooleni, kuna vähemalt pool voolavast veekogust täieli-

kult igasugustest seisupüügiriistadest vaba peab olema.

Keelatud on jätta peale parvetamiste ja püügiriistade äraviimist vette teivaotsi ja vaasid.

Kõik seisupüügiriistadega kalapüüdjad on kohustatud oma püügiriistade külge vee peale lauakesed kinnitama, kus nende nimi ja elukoht selgesti äratähendatud oleks.

Jõgedes, noodaga püüdes, on keelatud üle kahe kolmandiku jõe laiuselt korruga läbi toomata, niisama on keelatud mitut nööma korruga ühe loomuse peale tarvitada.

Sokollide, tõkete ja suurte mõrdade tarvitamine Wirtsjärves on keelatud.

Mutiga kalapüük Wirtsjärves on keelatud.

Kalapüük Väikses-Emajões, Wirtsjärvest alates kuni kahe versta kauguseni peale poole Pikkasilda on 1. aprillist kuni 1. maini keelatud.

Noodaga kalapüük Wirtsjärvel on 15. maist kuni 10. juulini keelatud.

Sääsevõrgu tarvitamine Emajões ja Jõesuus (Emajõe Wirtsjärvest välja- voolu ümbruses) on keelatud.

Emajões ei tohi ühegi püügiriista silmad alla 10 millimeetrit olla. Silmade mõõtmist toimetatakse sõlmeni sõlmeni ja nimetatud arv on märjalt mõõdetud püügiriistade kohta arvatud.

Seisupüügiriistade nagu sokollide, tõkete, mõrdade ja teiste kalateesid sulguvate abinõude tarvitamine Emajões, Ulila jões, Koosa jões, Kallijões, Ahjajões, Ahtijärvest kuni Emajõeni ja kõigi Peipsisse ja Wirtsjärve voolavate jõgede suudes on 1. veebruarist kuni 1. novembrini ja Emajõe suus igal ajal keelatud.

Emajõe suuks arvatakse Emajõe suud ümbritsev veepind kuni kahe versta kauguseni Peipsi pool järgmist joont: pool versta põhja poolt Siivaninast järve kallast mööda kuni Braaga kõige järvepoolsemate kalapüüdjate elumajadeni, sealt edasi Braaga kõige hommikupoolsema maanina peale ning viimasest otsejoones Pedaspää kõige põhjapoolsema nurga peale (Emajõe Wirtsjärvest väljavoolu ümbruses). Teiste vähemate jõgede suudeks loetakse kõik hariliku veeseisu aeg jõesuusid ümbritsev veepind ühe versta kauguseni.

Peipsil tarvitusel oleva tindimõrra siiv ei tohi üle kahekümne sülla pikk olla ja Peipsisse pandud tindimõrdade vahele peab kõige vähemalt kümne sülla laiune pütügiiristadest vaba vesi jätama kalade läbikäigu teeks.

Jägala jõe joomas (suus) ei tohi minigisuguste pütügiiristadega kalu pütüda.

Jägala jõe joomaks (suuks) loetakse veepind jõe merdevoolu kohalt lahte

kolme versta sügavuselt ja poole versta laiuselt.

Jägala vabriku päralt olevas Jägala jõe osas on lubatud ehitada kividest silmutõkkeid risti üle jõe, kuid tõkete vahe ei tohi alla 200 sülda olla ja igale tõkkele peab jõe keskkohta kõigevähemalt kahe sülla laiune avaus kaladele läbikäiguks jätama.

Jägala jõkke, Jägala vabriku piirist kuni mereni, lubatakse neli rida silmutõkkeid ehitada, milledele jõe keskpaika kohastikku kõigevähemalt kahe sülla laiused avaused kalade läbikäiguks peab jätama.

Jägala jões, silmutõketest kuni mereni, lubatakse pütüda poolest jõest noodaga ja võrkudega, mille juures nende vahe pikuti jõe, alla kahekümne sülla olla ei tohi.

Kalapüügi määruste vastu eksijaid võetakse vastutusele ja karistatakse Rahuk. Nuhtl. Sead. § 29 järele (R. T. nr. ⁵⁹/₆₀—1920 a.).

Faasan (*Phasianus colchicus*).

— hn. —

Lugupeetud „E. Metsas“ on mitmed vanemad metsa- ja jahiteadlased meie kodumaal pesitsevate lindude kohta sõna võtnud, kuid ühe ilusama linnu — faasani — kohta õige lühidalt, kuigi see lind meie kliimas väga hästi sigineda võib, kui jahimehed selleks oma kaasabi ei keela. Kui kindlasti asja juurde asutakse, tasub see ettevõtte tehtud kulud ära ja meie oleme ühe linnutõu võrra rikkamad.

Märgin siin lühidalt üles faasani elutsemise, toitmise ja kaitse viisid, mida jälgisin Lõuna-Eestis Lõve (Lauenhof) faasani kasvatuses 1908—1916 a.

Faasani kodumaa on Aasia. Meile on nad sissetoodud Kesk-Euroopast. Faasan on keskmise kana suurune. Hariliku jahifaasani kana on pruunihalli täpiline — tedre kanast natuke hallim, kuna kukk meil mõne kodu kukele sarnaneb — oma rohekas-kullakarva sulgedaga. Iseäranis ilus on kuke

saba; kaks saba sulge on keskmiselt 16 tolli pikad. Kuke laul sarnaneb kodukuke laulu esimese osale, kuid järsumalt. Faasani kana kutsub poegi nii, nagu kodu kana. Et kukk igakordse laulu peale tiibadega võristab, siis kuulub laul ja sellele järgnev võrin kui kitsarööpalise raudtee veduri signaal ja ähkimine. Faasanid ei ole kuigi head lendajad, sellepärast lendavad nad õige harva. Kui ta puu otsas asetvõtnud on, siis ei lahku ta iga väikese hirmutamise peale, mõnikord alles siis, kui puu külge kepiga pörutatud saab. Muidu on nad kaunis julged ja lasevad inimest ligidale minna. Faasanid pesitsevad kõige paremini noores metsas (10—20 a.) — iseäranis paksum tihnikus. Ka armastavad nad noortes kultuurides elutseda, kuhu nad ka meelsamini pesad teevad. Pesa ehituse ja munemisega teeb faasan algust kohe, peale lume minekut. Munad on sinakad hallid ja ühes pesas leidub

neid 8—14 tükki. Meie külm ei mõju faasanide peale, sest külma kaitseks on neil iseäranis paks sulekate.

Käest toites tuleb kõigepealt sünnis söötmise koht valida, seega harjuvad nad teatud kohtadesse koonduma, misugusest kohast nad harva kaugemale lähevad. Toiduks on kõige parem oder. Odre ei viida igakord mitte terades metsa, vaid otseteel väljalt, nii nagu kokku pandud. Vili seatakse metsas väravate peale, et linnud teri kergesti kätte saavad ja vilja palju raisku ei läheks. Kõige otstarbekohasem ja odavam on metsa ligidale ehk päris metsa sees olevale põllule odre külida, mis ärakoristamata jäetakse, nii et linnud oma tahtmise järel einetada võivad. Samuti võib ka metsa sihte seks otstarbeks ära kasutada. Faasane tuleb toita ainult talvel — iseäranis siis kui sügav lumi muud toidu võimalused kinni katab, sest faasan sööb nii kui teder ja metsis igasuguseid lehtpuu urbe, tõukusid, marju j. n. e. Kui asupaiga läheduses kruusaauke ei ole, siis tuleb metsa ka mõni koorem kruusa viia, kus linnud siblida võivad, sest faasani eluviis läheb suuresti kodu kana eluviisiga ühte ja ta armastab kõiki neid mõnususid nautida mida kodukanagi.

On loomulik, et sarnane lindude koondamine ka röövlome, nagu rebasid, kärpised, kullisid j. n. e. ligi meelitab. Kui kord aga kaitseabinõud sisse seatud, siis ei tee ka nende röövikute eemale peletamine ja hävitamine palju vaeva. Audumise ajal tõmmatakse ühele sündsale metsatihnikule võrgust kate ümber (ka peale), külgede peale kas traadist ehk ka varvasdest. Maapinnale tehakse kerged väravad, mis sissepoole lahti käivad. Väravate alla riputakse teri, nii et linnud teri nokkides kerge vaevaga võrk-kuuri lähevad. On tarviline arv sees, siis sulutakse väravad, — muidugi reinuvaderi pärast — ja faasanid võivad rahus pesitseda. Kuurist saab ka mune, kui tahetakse kodukanadega faasani sigivust kiirendada. Kodukanade all audumine annab häid tagajärgi. Rebastele seatakse söötmis

koha ümbrusesse rauad üles. Kärpide (tõhkute, tuhkute) tarvis tehakse faasanide elukoha ümbrusesse väikesed teerajad (umb. 1 jalg lai). Teerajade peale on lõksud üles seatud. On tähele pandud, et need loomad, kui nad satuvad teeraja peale (missugused labidaga täitsa puhtaks tehtud) sibavad paremini teerada, kui tihnikut mööda ja satuvad sel moel lõksu. Lõksu kohal on kahelepoole teerada madalad vitsadest aiad punutud, nii et kärp, kui ta lõksu silmab ja kohkuma lööb, enam kõrvale hüpata ei saaks. Kullidele on rauad postide otsa üles seatud. Lugesin korra posti ligidusest kullide luukeresid ja sain terveni 18 tükki — paari aasta püük — nii heasti töötasid rauad. Sarnaseid poste oli lugematu hulk. Ka raiutakse noorest metsast kõik lehtpuud rinna kõrguselt maha. Järgmisel aastal kärbitakse jälle kasvanud võsud — sel' moel saadakse hekk, mis suurepäraliselt faasane kullide eest kaitseb. Olen tähele pannud, et mitmed faasanid — keuke märguande peale — otsemat teed sarnasesse tihnikusse ruttasid.

Olgugi et faasan on pikaldase loomuga ja selle tõttu väga hõlpsasti röövlomade ohvriks langeb, kui sellele tõket ei tehta, ei hääbu nad, sest faasanid on ühed sigivamad loomad. Sõja ajal ei kadunud nad mitte selle pärast, et neid ei toidetud, vaid puudus igasugune kaitse ja salakütid tapsid neid armuta, mis seda kergem, et linnud söötmise läbi julged olid ja söötmise kohtade ümber pesitsesid. Mõned eksemplarid, mis kaugemal metsas asupaika võtnud, olla veel praegugi alles.

Kui suur sigivus faasanidel on, toon näite, et mõne aastase toitmise ja kaitse järele ühel jahil (ajajatega — klapperjaht) kuni 120 faasani kukke maha lastud sai, missugust fakti iga sealne metsavaht kinnitada võib.

On soovitatav, et valitsus loomakaitse summasid niivõrd suurendaks, et sellest ka faasani kasvatuseks jatkuks — vähemalt ühegi katsejaama jaoks. Kohalikud jahiseltsid, kes asjaga algust teinud, ei jõua omal jõul midagi ära teha.

Jälgedetundmine.

H. P—pp.

2

Teatavasti on karu kõiksööja loom, kuid, kui kütid ja looduseeadlased pööraks rohkem tähelepanu tema väljaheidetele, siis tuleks nad teadmisele, et karu on ikkagi, peaasjalikult, taimetoitlane, kuid tarvitab ka külmaverelisi, alamaid loomakesi, kuna soojaverelisi võtab väga harva, juhuslikult, äärmise nälja ja taimetoidu puuduse sunnil, ehk, lõpuks, — väga soodsal juhusel, kui, näiteks, lehm, eraldudes karjast, — karu otsa rumalalt vahtima jäi... On isegi arvamine, et meile tuntud pruun karu ei ole kaugeltki nii suur röövloom, nagu seda arvatakse ja koguni mitte niivõrd kahjutegev, nagu seda maapidajad arvavad, sest palju kahju, mida teevad hundid ja ilvesed, — kirjutatakse, harilikult, karu arvele. Tõsi küll, et tema patustab, võttes mõnest aiast meeldivat puuvilja jne., kuid ei ole ju raske teda sealt eemale hirmutada. —

Kevadel, talveunest ärgates, toidab kärü ennast peaasjalikult taimedega, juurtega ja kasvudega; sel ajal sarnaneb tema väljaheide lehma väljaheidetele. Hiljem tulevad toidule lisaks sipelgad, nende tõugud, ussikesed; siis varaküpsevad marjad — maasikad, mustikad — väljaheide sinist värvi ja temas leidub palju nende taimede lehti. Kesksuvel sööb vaarmarju — väljaheide punakas, täis nende marjade seemneid. On ta aga liha söönud, siis leidub väljaheidetes karvu ja luu tükikesi ning väljaheide on must; kalu süües sisaldab väljaheide soomuseid. —

Hundi jäljed.

„Hunti toidavad jalad“, — räägitakse ja see on täiesti õige, sest tema peab, igal aastaajal, väga palju käima, et toita ennast ja oma perekonda, mille tõttu tema ka palju jälgi järele jätab.

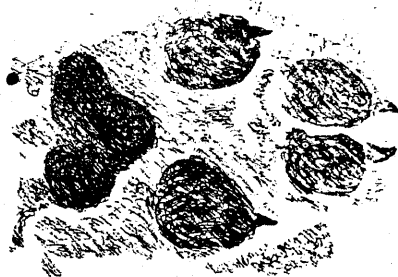
Hunt, nagu koer ja kõik sellesse liiki kuuluvad loomad (*canidae*), nagu rebane, schakal ja teised, — liiguvad varvastel; nende esimestel jalgadel on

viis ja tagumisel neli varvast. Tagumise jala viies varvas on teistest kõrgemal ja et see maapinnale ei ulata, siis on jäljel näha ainult neli varvast.

Joon. 4. Hundi esimese jala lald $\frac{1}{4}$ loomul. suurusest

Hundi jälg sarnaneb väga suure koera jäljele, kuid harjunud küti silm oskab neid kergesti eraldada, sest, ühesuguse laiuse juures, on hundi jälg pikergune, kuna koera oma ümargune on ja seda sellepärast, et hundi kaks keskmist varvast on teistest tuntuvalt pikemad ja nende algus on kohal, kus kõrvalolevate varvaste küüned lõpevad, kuna aga koera jala küljearvad ulatavad kuni ühe kolmandikuni keskmiste varvastele. Peale selle hoiab hunt varbad koos, kuna koer, peale puhastverd hurtade, — need laiaili hoiab. (joon. nr. nr. 4, 5 ja 6.)

Joon. 5. Hundi jälg, $\frac{1}{4}$ suuruses

Hundi varbad on alt paljad, kuid varvaste vahed on kareda karvaga kaetud, mispärast tema jälje kontuurid ka vähe segased on.

Varvaste taga olev suur lihamõõn n. n. kand, on südamekujuline ja terava otsaga ette, varvaste poole. Esimese jala kanna jäme ots on „ärtu“ moodi, kuna tagumisel jalal see ümar-gune on.

Joon. 6. Koera jälg
1/4 suurus.

Harilikult liigub hunt „sõrkides“ ja nii jookseb tema, toitu otsides, kümned kilomeetrid läbi. Vaadates näib, nagu vaaruks tema vähe tagumistel jalgadel, kuid seda ei ole mitte: temast jääb väga ilus, sirge rida jälgi, nagu oleks hunt ainul ühe, aga mitte nelja jalaga astunud (joon. 7.). See tuleb sellest, et tema astub tagumise jalaga täpselt ja õieti mitte ainult jälg jäljesse, vaid ka varvastega eelmistesse jälgedesse, mille juures jälgede kaugus kõigub 25—40 cm. vahel, mis oleneb looma suuruselt ja lume sügavusest.

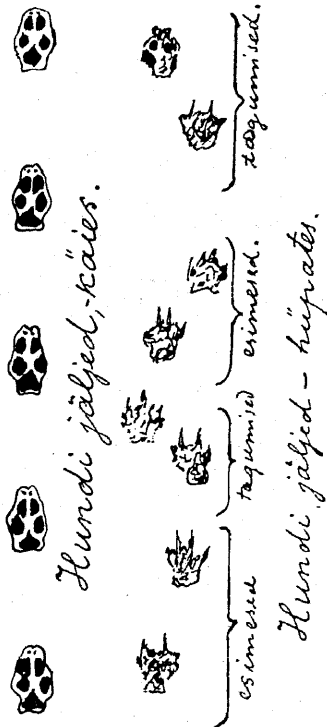
Sammu käib hunt väga harva ja ainult väga lühikest maad. Iseäralik on sellejuures see, et sammudes ei suuda tema jätta õiget jälgede rida, vaid astub parema jalaga paremale ja pahemaga pahemale poole. Kallaletungides ehk jälle „nahka päästes“ liigub suurte hüpetega s. o. „viskab“, kusjuures tagumised jalad esimestest vähe ettepoole välja kannab (joon. nr. 7); selle juures tulevad jäljed mitte korrapärased ja laiali varvastega. Ka sügava lumega, mis peal ei kannab, — hoiab varbad laiali.

Heal lumel on isegi küünte jäljed selgelt nähtavad; sügava lumega, peale selle, veel küünte kriipsud, mida sünnitavad tagumiste jalgade etteulatavad,

keskmiste varvaste küüned. On aga hunt jalast haavatud, siis jäävad need kriipsud sügavamad.

Mitmekesi ehk hulgana liikudes, astuvad hundid üksteise jälgedesse nii, et arvata võib, nagu oleks üksainus loom käinud. Seda „hanereas“ liikumisviisi tarvitavad nad harilikult sügava lumega, et kergem käia, kusjuures esimene loom, väsides, — annab aset järgmisele, astudes ise rea lõppu, siis järgmine jne. Huntide arvu kindlaks teha jälgede järele ei ole võimalik. Seda saab ainult sel juhtumisel, kui nemad, mõnesugusel põhjusel, laiali lähevad ehk magama heidavad (asemete arvu järele). Tema väljaheitet erinevad koera omast ainult sellepolest, et selles leidub alati söödud loomade karvu ja lindude sulgi.

Joon. 7.

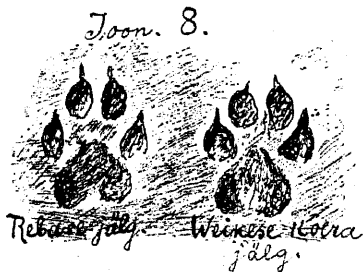

Hundi jälgi võib tihti ka musta maaga leida, sest kevadel ja suvel elab tema peajasjalikult soo tihnikutes ja selle ümbrusse, niiskele ehk porisele pinnale jätab ka jäljed. Suvisest

asukohast käivad hundid joogile ja toidule peaaegu alati ühelt ja samalt kohalt ja jätvavad enestest, tihnikust ja kõrgest rohust läbiminnest, — terved teerajad, kus nende jälgi ka leida võib. Pesa ehk elukoha ligidusest annavad tunnistust selles ümbruses leiduvad näritud loomade jätid. Kõrges rohus on hundi jälgi ka hommikuse kastega hästi näha.

Rebase jäljed.

Rebase jälgi sarnaneb hundi jäljele, kuid on sellest palju vähem. Käpad on alt karvadega kaetud ja tagumised jalad on enam arenenud (jälgi laiem) kui esimesed. Rebase ja temaga ühesuuruse koera jäljed s. o. rebase käpad ja jäljed on pikergused, sest ka tema jala keskmised varbad ulatavad ettepoole välja (joon. nr. 8 rebase ja

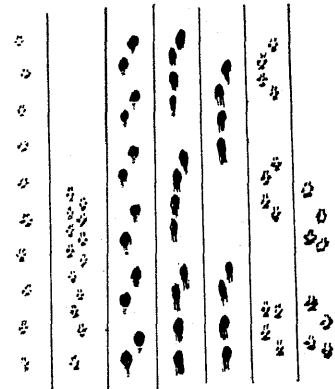
väikese koera jälgi, — võrdluseks). Niiskel pinnal ja lumel on rebase küüned, — eriti keskmiste varvaste, — jäljed hästi näha.

Rebane liigub mitmet viisi, jättes enesest väga mitmesugused jäljed; enamasti liigub „sõrkides“, jättes ilusa, sirge rea jälgi, kuid toidustades jätab kahe ehk, — harva, — neljarealise jälje, nagu koer. Laisalt sõrkides astub parema jalaga vähe paremale, pahemaga — pahemale poole (joon. nr. 9), kuid mida kirem käik, seda sirgem ja õigem jälgede rida. Saaki hüilides ehk toidule lähenedes, astub väga peenikeste sammudega (joon. nr. 10); jooksul, kiirelt hüpatas, ehmunult ja põgenedes, nagu näha joon. nr. nr. 11, 12, 13, 14 ja 15.

Iga liik nendest jälgedest muutub jooksul kiirusest ja maapinna seisukorrast. Mida aeglasemalt rebane „sõrgib“, seda kõveram jälgede rida, mida kiire-

mad hüped, — seda suurem sammude vahe. Kiirel jooksul (hüpetel) kannab tagumised jalad esimestest ette välja. Liginedes urkale ehk puhkepaigale, teeb tihti „sõlmi“, kuid kunagi ei sega jälgi, nagu jänese, ning ei tee hüppeid teelt järsku kõrvale. Mahaheites pöörab pea sinnapoole, kust tuli. Jälgede peitmiseks kasutab mõnikord jänese rada.

J. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

Rebase jäljed:

9. Harilikul joonul.
10. Saaki hüilides.
11. Tihedate hüpetega.
12. Kiirelt hüpatas.
13. Väga kiirelt hüpatas.
14. Ehmunud rebase hüpped.
15. Pärkade sammudega hüpped.

Talvel, kõva külmaga, liigub ka päeval, kusjuures, „küttides“ hiiri, käib ära väga palju maad, kuid kunagi mitte otseteed, nagu hunt, vaid tundide viisi nuhkides ja kuulatades kohtadel, kus hiired võivad olla (mättad, haohunnikud, kännud jne.).

Emarebase jälgi on kitsam ja pikergusem, kui isase oma ja vähe segasem, mis sellest tuleb, et emarebane tagumise jalaga sügavamalt ja tihedamini „kriipsutab“ kui seda isane teeb.

Omad „nimekaardid“ paigutab rebane alati mõnele kõrgemale kohale, — kivile, kännule, mullahunnikule jne. Tema urka ümbruses leidub alati sulgi ja söödud loomade konte ja kui urgas värske, — kui seal elanik sees, — siis tuleb sellest väga paha lehk ja tihti võib näha kärbsed sinna sisse ja välja lendamas.

Kolm kütitüüpi.

J. Kornfeldt.

Ilus hommik augusti kuu algul. Sõidan linna poole. Paar versta linnast kohtan salgakese jahimehi. Kõik maitserikkalt riietatud, varustatud, relvastatud. Linnahärrad sõidavad vist rappa noorelinnu jahile. Neli kütiti kergel pinkvankril, kaks puhast pointeri jooksevad järele. Ilus pilt. Ah, kuis lähaksin nendega ihu ja hingega kaasa! Mu teravate kütisilmade eest ei jää varjule korv õlut, mis asub vankris. Ka väga hää asi palaval ajal väsinud kütile. Korraldan linnas oma asjad ja pööran koju poole. Kell seitse pääle lõunat jõuan Raba talust mööda ning leian hommikuse seltskonna talu õunapuu aias. Hobusel kaeratork peas, nina koju poole pöördud. Õunapuu oksil ripuvad püssid ja puhtad jahitaskud, nagu esivanemate kuldseid kandlid palmipuus. Raba perenaisel haruldaselt valge põll ees, koristab sireli lehtlas lauda. Üks jahimees kogub murult tühje pudeleid korvi ja asetab selle lõpuks vankrile. Teised tänavad lahketa peremeest, tüksteise võidu ta käsa raputades. Lubavad varsti jälle tulla. Vist algab koju sõit. Oleksid võinud vähemalt jalad rabas märjaks teha.

* * *

Nimetame teda . . . noh Mikvitsaks minu pärast. Mu jahiseltsiline. Väike, kuid väle mees. Mul on pikad, küll veidi peenikesed koivad, aga tema vastu ei käi ma teps. Hää püss, osav laskja, kange küt, aga südame teeb, kurat, vahel täis. Tal polnud hagijat, mul oli, läksime siis ühes. Lasksime koera lahti, see vajus kohe raginal kvartali. Tegime maha: Mikvits läheb vasakule sihile, mina paremale. Nabani lumes tammides jõuan oma sihile: üks Mikvits seisab säääl kesk sihti. Pagana pihta, olen eksinud. Vist tuli mul vasakule minna? Ruban tagasi, vasakule sihile: Mikvits siin! Hakkan tema poole minema, et järele küsida, mitu Mikvitsa siin metsas õieti on. Äkki tõmbab kvartalis hagijas pillid lahti, ja ma ei

näe enam ühtegi Mikvitsa kusagil. Asun tema kohale. Hää koht: sihtide rist. Koera kilkamine ligineb. Olen valmis. Äkki kargab jänes üle sihi, siis hagi- ja, siis Mikvits. Kolm korda tõstan püssi, aga pauguni ei jõua: minu jaoks liig kiiresti kargasid kõik kolm. Hull jaht kestab järgmises kvartalis. Hää ligineb sihile. Ootan põnevuses. Korraga Mikvits, ja viuh, üle sihi, siis Pauka, jänes kannul. Ei tõstnudki püssi: olid seekord väljaspool laskeulatust. Äkki pauk, ja kõik jääb vaikseks. Mu seltsiline ilmub sihile, jänes kõrvupidi käes. Olevat vana mood sihil seista ja oodata: teine laskvat siis jänese ammu enne maha.

Pardijahil on ta huvitav mees. Pole tal koera vaja. Kõige kahtlasemast mudast ja pilliroo rägastikust kihutab ta pardid välja ning apporteerib otse tuukri osavusega. Lasta sa siis küll ei saa, sest kardad nägematut sõpra pilliroo laanes trehvata. Ei saa ju tema seisukohta kunagi kindlaks teha. Päälegi ootad iga silmapilk uppuja appikarjumist. Seda kõik teab ta ja kasutab seisukorda.

* * *

Ka kirgline küt. Elab maal. Mina aga mitmed hääd aastad juba linnas. Puutume nüüd harvem kokku. Aga võitlesime kord õlg õla kõrval Galiit-sias ja Karpaatides. Linnu- ja jänese- jahti ta ei tunnista. Olevat lääge leem.— see jaht. Tema jahiojektideks on ainult rebane, nugis, tõhk, vahel ka mäger. Jahil pidavat tingimata võitluse ja lahingu maik olema. Ta hagi- ja, foks ja taks on koolitatud ka ainult ägedama jahi tarvis. Külastasin teda kord. Ajasime päev otsa rebast taga. Oli juba päris pime, kui rebane auku kadus ja minu arvates jahile lõpu tegi. Jumal tänatud, saame ometi õhtule, arvasin mina. Kas hull oled? nüüd alles nali algab! Puss puusalt ja vemb-laid lõikama! Toppisime augud teravate vaiadega kinni ja ruttasime koju foksi, taksi, labida ja tuura järele.

Palusin, et mind koju jäetaks: mu energia oli päris otsas. — Ei noh, rumal, ega sul kaevada ega kanda pruugi. Vaatad ainult nalja pealt! Läksingi ligi ja ei kahetsenud. Nägin kuuvalgel ööl esivanemate raudset kuju töötamas ja lõhkumas, mis külmetanud mullakamplad lendasid. Kännul aga istus kõhn nagu laane sääsk, surmani väsi-

nud, nõndanimetatud „kultuurinimene“,... Rebase saime kätte ja kell 2 öösel olime kodus tagasi. So, heida sa nüüd magama, muidu pole sind homme olemaski. Mul sääl all oja ääres paar tõhu lõksu, lähen vaatan need veel üle.

Kanaada kütt! mõtlen — ja uinun magama.

Nürikäpp.

Jutustus ühe wana rebase elusti. N. Vipp (Tetrao).

3

Rehe läheduses on paar põhu kuhja, mille ääre alt hiirte järele lõhnab.

Soo! — Nüüd ettemaaltlikult küüni wärawa juurde ja siis läbi au...

„Hea! Siin on ju üks tuliwärsk kassi jälg, mis wärawa augusti sisse piib!“ No nüüd muutub asi tõsiseks!!! Aritusest wärišedes taganeb Nürikäpp leitud jälgedest küüni seina ääres olewa wana lagunenud tõrre warju ja jääb luurama....

Et saa tähendamata jätta, et rebasele linnumunad, -pojad, jänesed, mesi jne. ülihästi maitsewad, kuid kassi kõrwal jääwad kõik need road warju. Kassi liha on rebasele mastuwaidlemata kõige suurem maitus, millest ta suurt lugu peab. — Seal, kus rohkesti ümberhultuwaid kasse, mõjub see asjaolu tuntawalt pehmendades rebase patu-registri peale ja on üks tähtis argument, mis tema sootumale häwitamisele vastu räägib.

Et kass kaugel r basest kahjulikum on, jelles ei ole kahtlust. Wiimane „töötab“ ainult maa peal, kuna esimene peale maa weel puudes tegew on, kus suurem osa laululinde pesitsewad. Nende wähenemine, isedaanis ööbilute, on kasside tagajärg. Megi linnades, kus kassid ümberhultumise võimalusi — jahiloomade häwitamise mõttes — ei ole, näeme tihti kuidas ta kápaga kuldnoka pesast omale ühe poja teise järele ulatab.

Tund möödub —, teine —, asunikkude lautadest kostab juba tuhe laul, aga wähem kui liigutus ei awalda, et küüni seina ääres üks elaw olemus luurel on.

Korraga jookseb kerge wärin üle Nürikäpa keha kuni saba otsani. Tema kõrw oli

seespool wärawat kerget põhu sahinat kuulnud. Nüüd liiguwad waewalt nähtawalt põhuko: red, mis poolelbi wärawa augusti wälja ulatawad....

Uha! Seal ta ilmubki! Kahuliku näoga, mis arwata lafeb, et piüüf hea olnud, samuub „Jnts“ wärawast kaugemale.

Beats armama, et näljane Nürikäpp kassi kallale kargab, aga seda ta ei tee. Tema näitab ülesse suurt tagasihoidlikust, mis nii mõnelegi inimesele eesmärgiks mõiks olla. Tagasihoidlikus on järeelkaalumise tagajärg, järeelkaalumise eeltingimine on aga „loogiline mõtte mõime“. Seda omadust saab üleüldise loomade juures suurema osa inimeste poolt maha waieldud; kes aga tähelepanelikult loomade tegewust jälgib, see tuleb warsti teistsugusele otsusele (muudugi mitte kõigi loomade juures ja ka mitte selle mõtte täies ulatuses). Nürikäpp mõttis arwesse oma wigast káppa: hüpe mõis, nagu see tal tihti juhtus, ebaõnnestada ja sel juhtumisel mõis „Jnts“ tuuisti karmu kaotades wärawa posti mööda ülesse jooksta. Ta laskis aga kassi natukene eemale minna, temalt sellega iga ronimise võimaluse mõttes.

„Jntsul“ oli wist mõte, teinepool põlbu asuwa sauna pööningule teenitud puhkusele minna, aga saatus oli teisiti otustanud.... Kui „Jnts“ Nürikäpa arwates juba küllalt küünist kaugel oli, tegi wiimane hüppe ja sulgus taganemise tee.

Wälgu kirusel oli „Jnts“ emast ringi wisanud ja „wõtlusseisangu“ mõtnud. Küürus seljaga, madalate registrite peal, nagu algaja fagoti mängija, kes mänguriista peal õiget tooni otsib, lafeb „Jnts“ oma sõjalaulu kuulda, wahapeal turtšudes ja kápaga

ohju fähwides. Nürikäpp, keda nälg on kärskumaks teinud, tahab tormiga „kindlust“ wõtta, põrkab aga werise ninaga tagasi. Aru saades, et niiviisi, ilma kahjujaamata, waenlastest wõitu ei saa, muudab oma taktikat. Pöörab tagumise otja ette ja lähed nüüd tagurpidi, samm-sammult kassi peale, oma paksu sabaga ohtralt jagatud löökisid vastu wõttes, kuma film parajat aega walwab, millal hambaid tegevusse lasta saats. „Jnts“ töötab tema näo vastu surutud rebase saba kallal, samm sammult taganedes kui meeleu. Nähes lõpuks, et hoobid „muljet“ ei tekita, paneb päästelootuse jalgade „älenduse peale. Kuid asjata! Mõne hüppega on „Jnts“ turjapidi Nürikäpa löugade wahel, kes omad hambad „Jntsu“ turja sisse puurib. „Jnts“ tõmbab koi registrid lahti ja saadab öudse hädakisa hommiku waitusse. Jtka uuesti ja jägawamale tungiwad Nürikäpa kihwad kassi kehasse. Vere lõhn mõjub uimastawalt, Nürikäpp on ümbrusele pime ja kurt. Töötab hammastega ohwri kallal, raputab, tõtab vastu maad, seni kui see waitseks jääb...

Pödralaane metsawahi wana hagijas „Pauka“, kes mitte alati kettis pole, kasutab oma wabadust, selle sõna täies ulatuses. Ta suurematest nõrkustest on õfeti naabri talu duete rewideerimine, osalt kosja — osalt juupiste mõttes. Kusagilt pühkme huntist leitud looma sarw ehk saba on temale palju tähtsam kui kodune toit, ehk wiimane küll parem on. Weel üks põhjus on ta õfistel „tuuridel“ see on: oma käepeal üks wäikene „jaht“ organiseerida.

Samal ajal kui Nürikäpa ja „Jntsu“ wahel turbmäng lõpu poole jõudmas on, lähed „Pauka“ küünist möödawiimat teed kaudu sõrkides koju poole. Järsku kostab „Jntsu“ hädakisa! „Pauka“ seisatab ja kuulab wiltus peaga, siis „wistab“ üle kraami ja jookseb ümber küüni nurga. Parajasti on Nürikäpp ametis „Jntsu“ põrmu alla männikusse wiimiseks tasakaalus hammaste wahel wõtmas — kui „Pauka“ — wiimaseid hüppeid tehes juba kilgates peale tormab!...

„Pauka“ hammaste alt päästis Nürikäpa ainult see asjaolu, et esimene mahajäetud kassi juures üks filmapilt peatama jäi. Siis lähed jaht täie hooga alla metsa.

„Pauka“ kilkamine kõlab kui hõistamine. Sügaw waitus, milles loodus alles uinus, oli forraga kadunud. Kõik ümberkaudsed metsad ja rabad hõistawad „Paukaga“ ühes, kust mitmetordset wastutajad koera kilkamisega ühte sulawad. Ohus heljub alaline katkestamata helin, nagu oleks mitte üks, waid pool tosinad hagijaid forraga ajamas.

Hommikul, umbes kella kuue ajal, wilstatab Pödralaane metsawahi talus tuli. Berenaine Anu järgiwäel, ühes käes lambike, teisega läbi järgi puuja jägades, tunnistab uueste filmadega tükk aega wana ühepoldiga seinatella, paneb „kassifilma“ laua peale, sügab teist puuja, wistab pilgu kehast eemaletõmmatud järki ja hakkab riietuma. Peale riietumist lähed kambri rehetuppa, ulatab ahju äärelt laterna, süütab selle põlema, wõttab pingilt puhtaks küiritud puust lüpsiku ja astub ukse poole. Seisatab kuulatahes, pöörab ringi ja lähed kambri tagasi.

„Kuule Beet ae! Kas sa siis ülesse ei tõusegi? Bidid ju täna palga järele sõitma? Tead ju isegi, et wiimane leib käsil ja jahukirstu põhjas tolmukibemetki ei ole!“

„Keda sa sii tõuseid wõi oled, jalad kanged kui pakud all, jooksja pureb oma lugu sääreluid juba teist päewa!“

„Nojah! Nüüd kus asja talitada tarwis, nüüd oled sa jalutu! Aga kui sind jänesid taga ajama oleks saadetud, siis oleks jalad terwed! Wana muld! Seisab juba ühe jalaga hauas ajad aga püski ja koertega ümber nagu mõni poisike! Häbi sul ei ole, wana inimene peaks wähegi pattu kartma!“

„Kuule Anu, ära kõruta! Mine loomi talitama, ju ma siis ühtemoodi katsum tõusta!“

Waewaga ajab Beet ennast jäntgi äärele istukile ja hakkab riietuma.

„Säh sulle terwed jottid! — Hoolitse teise eest nagu ei tea mis ja tänuks saa weel urjutada! Ära kõruta! Kas ma mäni tana olen wõi? Pole sooga aega siin raskida, loomad tahwad talitada, ma sulle näitaks kes siin kõrutab!!!“

— Berenaise hääl kaob ukse taha.

— Pödralaane metsawahi Beet Kütt, ehk kuidas rahwas teda nimetab „Pödralaane Beet“, on juba wahetpidamata nelikümme aastat metsawahi. Ameti wõttis

ta üle isalt 25-aastase elujõulise mehana. Nüüd on ta sihvoka kaswuga keha wana-dufjeft küüru tõmmatud, elawalt „otfiwad“ wesihallid filmad oma nooruse läike kaotanud ja lühikefeks püगतud mohahabe on „härmas“.

Mufasti on ta need pikad aastad oma ametit pidanud. Metsja ja metsloomade eest jõudu mõõda hoolitsenud. Wiimaste kaitfeks on tulnud ta jalgabed, mis juba hakkawad oma teenistust üles ütlemata — luge-mata korrad oma püfiwust, salaküttide taba-mifeks, üles näidata, millede wäledusse juurem oja nendest olid pidanud ka uskuma. Jaht hagijaga on tema hing. Peab seda mõistlikult ja mõõdukalt. Kõik oli muudu hea, ainult üks asi tõi fappi tema ellu, see on ta naine Anu, kes metsawalwet mehe tööks ei pidanud, nimetades seda püfiuga metsamööda hulkumifeks. Ka koera ta ei sallinud, selle asemel oleks mõinud juba pörjast pidada.

Oli aga Peet wahelt mõne rebase lastnud, siis oli Anu esimene nahamüügist saadud rahast kinni — ja mõni aeg walitfes rahu ma as. Muul ajal ei olanud Anu nägele-mifel lõppu.

Hoigades tõuseb Peet fangi äärelt, astub lana juure ja joob sawitruufist tubli jänu kalja. — Paneb oma lontfõrwadega jänese-nahast müüfi pähe ja astub õue.

Waewalt on ta pool maad üle õue hobufe-talli poole oma kangete jalgabega, mis põl-wedest hüdagi painduda ei taha, ära kom-berdamud, kui järsku seisatab pead ühele ja teifele poole pöörates, siis rebib oma tulunud „jänese“ peast ja kuulab jälle. —

„Seldene taewas, mis see on! oleks nagu Bauta killamine kui ta rebast ajab! Ei! — kümme — kakskümmeend hagijast killawad siin ümberringi!“

Jmelik muudatus sünnib wana metsa-wahiga: tema küürus keha ajab ennast sirgeks, tuhmid filmad on oma nooruse läike tagasi saanud, ta rind tõuseb ja waob raskelt.

Paljastatud peaga, andudes ainult kuul-mifele, seisab ta liikumata, püües neid helifid, mis terwet loodust täidawad, nooren-dawalt ta hinge peale mõjuwad ja were-tihama panewad. Tahaks nagu maapeal-foetefi lübiditufest ja muredest lahti kiskudes, läbi õhu nende helidele, mille nõidumat mõimu ainult wähejed loodufest ärawalitud

jahiharrastajad tunnewad, järele heljuda, üle metfjade soode, ikka edasi ilmlõpmata...

„Püü, sögeloom! kuhu as mu hinge seest wälja! Mis ja siin seft õuet pimedas nagu peletis koonutad? Nojah! kui koera kifo kuulad, siis lähed kohe erguts! Muidugi, ets koera kifa pole sul armsam oma naise häälest? Wana risu niifugune! Kuidas müüd jurmani kohutafid! Kas ja tead ka kuidas mu reied praegu wäriwewad?“

Umber kaela kallatud külma wett poleks sel filmapilgul suuremat mõju metsawahhi peale awaldanud kui Anu roostetanud hääle mis nii järskult seda nõidumat looduse kont-ferti läbi lõikas

Sõnalaufumata lähed Peet kambri, wõtab püüfi ja jahisarwe fangi kohalt pödrasarme haru otjast, astub wälja ja lähed metsja poole, Anu sumamifi ja sajatusi, mis temale nagu rahet järele sajab, tähelepanemata jättes.

Hommik on juba koitmas.

„Kui koer seal mõisa padrikus rebast ajab, siis peaks loom Pödralaane metfast läbi minema, see on ta harilik „tuur“, tar-wis „passi“ peale ette jõuda“, arutab Peet omaette ja firendab jannu. Kangus näeb jalgeft korraga nagu kadunud!

Metsja jõudes on juba märtsja walgemaks läinud. Ta astub rebapassi lähedusse ja jääb, liikumata nagu kivistammas, ootama.

Tihnikusse jõudes, kus Bauta tütt maad maha on jäänud, on Müritäpp ennast juba koguda suutnud. Ta tunneb Bautat juba mitmekordset läbitehtud endistest jahtidest ja teab, et see koer wisalt jälgi peab. Temal oleks kerge asi olnud koera jälgedelt maha raputada. Oleks tarwis ainult üle Silla-foo ja läbi Pödralaane metsa alla wesihte heinamaadele puttata. Seal oleks koera killamine warsti waitinud Seda ta mõtleb ka teha! Aga enne on tarwis siin midagi meel diendada. See on Jants, kes põllule lamama jäi, seda on tarwis enne warjule wiia. Jääks see sinna lamama, siis tulewal õöl teda enam eest ei leiaks. tema pika elu-aegjed kogemused on seda näidanud. Kui mitte muu — siis waresed oleks juurema oja praest omale wõtnud! Waatamata oma praeguse karebetawa seisukorra peale on tal fiiski plaan tehtud. Kõige pakfemas tihniks, kus koer ainult pikamööda wõib liikuda, teeb

ta, koera kaugele maha jättes, suure kiirusega mõned laiad ringid, siis jõuab ta oma saagiga Sittajoo peale enne kui koer paksus tihnus jõuab jäljed wälja töötada.

Nii teebgi.

Kui armab, et koerale tööd jättub tarwiliseks ajaks, tormab wälja põllule. On ta wiimane aeg, sest walge juba wäljas! Haarab Jntsu ja pühib pikuti põldu, kõige otsesemad teed Sittajoo poole.

Pauka, tihnikus ringitamiseega, sattub aga päris ootamata ringi löigates, nagu seda wanad hagitjad peenikeselt ostawad, Mürikäpa põllule wiima jälgedele, ja löikab sellega tükitööd lühemaks. Pitajalgne koer jõuab lagedal põllul kiiremalt kui rebane oma raske kandamiga.

Chmatusega kuuleb Mürikäpp, et Pauka üsna lähedale on jõudnud! Raske kass talistab jooksu. Raela muhkud on ülepingutatud, suure maewaga tassib ta raskest foormat ja mida enam ta kael wäsis, seda rohkem on talistatud jooks.

Wiimaks kostab Pauka kiltamine kohutamalt ligidal. Mürikäpp taipab, et kui ei taha ise koera kätte sattuda, tuleb maitsemast saagist loobuda. Nii lahtubgi teist korda raske südamega Jntsu. Seda luttuda lastes jookseb nüüd kergelt edasi.

Kuigi kõigest jõust punub, märkab ta imestusega, et koer sugugi maha ei jää.

Sittajoo peal, üle mattaste karates, märkab veel suurema imestusega, et ei saa nendest enam libedalt üle! Niimab künkaid, komistab ja koer nihkub ifta rohkem ja rohkem peale.

Rasfi talumine oli üle jõu käinud; ta jõud rauged.

Jõuavad Pödralaane metsa. Surmahirmuga tunneb Mürikäpp, et ta jalad hakkawad kangeks jääma! Kõite jõudu totku wõttes katjub ta koera eest pääseda, aga jõud rauged iga hüppega enam ja enam, kõrwad huugawad ja filmade ees keerlemad tulised rõngad!... Järsku hakkab Pauka kisen-dama, ta on rebast filmanud ja aimult veel kummelond hüpata temast taga!

See ergutab Mürikäppa. Oma wiimast jõudu pingutades suureneb nende wahel mõne hüppe mõrra. Seal kraam ja metsa siht!

Uga aega ei ole wiimast uurida, koer on kannul! Mürikäpp targab....

Metsawaht seisab liikumata noore kuuse warjus sihi ääres, kuulu järele jahti jälgides. Kuigi koera kiltamine veel kaugele, peab siiski ettevaatlik olema, sest rebane on tihilugu mitu kilomeetert koera ees ja võib iga filmapilk ilmuda.

Peet tunneb oma wahtkonna metsa kui püstitaskuid ja teab sellestõttu ka koera kiltamise järele otustada, kus jaht wiibib.

Korraga waob metsawahi lootus nulli peale, sest hää kuulub tihnu seest põllule wälja minemat.

Metsakümne aasta jooksul ei ole sarnast juhtumist olnud, kus koerast aetud rebane sinna, hoonetest piiratud põllule, wälja oleks l inud. Rebane see on teda koer seal ajab, seda tunneb ta oma Pauka kiltamisest!

Uga ei! Jaht tuleb nüüd Sittajoo poole ja jälle tõuseb lootuse baromeeter! Ja! — Rahtlust selles olla ei saa! Nüüd on koer juba Sittajoo ja ajab õige ägedalt! Nüüd peaks koer juba — kiltamise järele otustades Pödralaane metsas olema! — Uga rebast ei tule.

Jällegi waju lootus külmetuse punktini. „Ta wist on juba sihi ääres olnud ja mind märgates tagasi läinud“, m'kleb Peet. — Seal kisen-dab korraga Pauka, nagu alati, kui aetawat looma filmab. Jälle on Peedi lootusemõõtja kõige kõrgema pügala peale kerkinud!

Nüüd wanamees, film selge ja täsi kindel, et mitte Pauka ees häbisse jääda, oleme ju mõlemad seltsis auga halliks läinud. Pauka äge hää muudab ühtelugu oma sõlawärwingut, wahel kui raiub, siis heliseb kui tell, siis jällegi nagu hõistats rõõmu pärast.

Kiireltwahelduwad tundmused kippuwad Peedi wana südamele liiga tegema, ta tema kõrwad huugawad ja südame tultumine tundub kaelas.

Ifka ligemale tuleb kiltamine ja ifta selgemini kõlab äremuses olema Peedi kõrwus: „Ai-ai-ai-jah! Jah! jõnan-jõnantahan!“... Seal lahutawad endid pöösad ja rebane lendab üle sihitraami... Müristades, tule ja suitsu saatel lahtub tina püsfirauast ja tabab rebase elu.

Kuidas saatuslikult saanud mäe peal asuw rehesüün paugu kõla kajana tagasi wistab, seda Mürikäpp enam ei kuulnud.

Läikival filmil, kohale jõudnud Paikat silitades, tõstab Beet hüigla suure rebase maast.

Lähemalt filmitsedes, leiab wigase tagumise käpa ja „Närvikäpp!!“ tuleb üle tema huulte....

„Ühes ja pikka aastat olen ma jind jälginud, sest kerge oli sinu iseäralist tõnfi

jälge teiste rebaste omadest evaldada. Jfta ja ifta jälle oskafid ja kavalufega meel miimafel filmapilgul ennaft pääfta, aga nüüd on ka sinul see filmapilf kätte jõudnud, kus ja oma kasuta pidiš jätma! ...Meie arved on nüüd õendatud“.

Lõpp.

Uinak.

J. Kornfeldt.

Põtru oli siis metsades karjade kaupa. Kuid mitte eesti metsades. Eesti metsi siis polnudki. Olid vaid mõisa metsad. Ka kütte oli palju. Kuid mitte eesti kütte. Neid ei tuntudki. Olid vaid „salakütid“. Nagu kõik kuld pole, mis hiilgab (vaata joodiku punast nina), nii pole ka kõik just sõnnik, mis haiseb (hollandi juust, näituseks). Polnud selgi ajal „salakütid“ just kõik rõöv- ja lihakütid. Oli nende seas ka sümpaatlikke tüüpe, kuid armas mõisahärna oli neid kõiki ühe veega „salaküttideks“ ristinud. Seepärast ja ka ainult seepärast võis Kõreoja Pikka salakütiks nimetada. Omas sügavas looduse lapse südames ja luulelikus piirita ebausus oli vana Pikk huvitav jahimehe kuju. Sest ebausik on fantaasia, fantaasia on luule, luule on kunst ja kunst on jumalik. Kadunud on nüüd ebausik ja haldjad, ühes nendega ka põdrad, nii mõnigi sümpaatlik kütitüüp ja jahi luulearoom.

Vana Pika haopinu ääres oleks just kui kevadet märgata. Soe ja märg. Hunik valgeid laaste tahab otse silmi pimestada. Äritaval-teravalt lõhnavad värskest teritatud vaigused kuuseteibad, tuliued adrakured ja jäme kimp lõhki-kistud aiavitsu. Kõik on nad „omast metsast“ aegamööda Pika pinu juurde kogunud, et vanameest kevadega õrritada. Lõoke lööb riida takka põllult äkki otse vastu tulist taevast läbilõikava trilleriga. Aga asjata! Pole need vanale veel kuigi olulised kevade tundemärgid. Oleme näinud esimest lõot. . . Pikk jääb äraootavale seisukohale, veel talvunes viimseid teibaid teritades: pole olnud veel tõsist jumalate kutset.

Korraga! läbi rõõmupisarate kaeblik flööte: uuud-uud-ud-ududud-ududud-koooviit! Hõuhh! kirevase päralt! Kirves paku! Kas tõesti kevad! Kas tõesti veel noorus! Udisedes vajub salapärane flööte üle õhtuneva metsa Mõrdama soo poole. Nüüd jätab Pikk kõik maha, adrakured ja omaksed, ning käib Tema järel, — unest ärrganud Mõrdama poole.

Kevad on tõesti käes ja tedremäng haripunktini jõudnud. Kuked kurameerivad Mõrdamas, mis sulepuru lendab. Eestlaadi kaheraudsega hammasteni relvastud, hall, karvnahkseis pastlais Pika kogu hiilib soo poole. Sääil on ta looduse suure Näitejuhi ülesandel igas eten-duses igal kevadel karmi Saatuse osa mänginud, kus ta kesk armastuse joo-vastust ja nooruse hullustust äkki näitelavale peab ilmuma ja kalgi, külma toru läbi põrutama: „Üürikel!“

Päike oli ammu juba rappa vajunud, kui Pikk Mõrdamale jõudis. Tuli ööseks sohu jääda, et hommikul õigel ajal kohal olla. Kuid Mõrdama on lage, nagu Pika pealagigi. Siin-sääil mõni üksik ja harv pajupõõsas, needki vesisel kohal. Täbar on siin ööd mööda saata. Eemal valendab läbi videviku kase vibalikkudest vilets kuhjalava kui lagunud luukere. Siin on veidi kuivem, asume siia. Näh, kuhjalavas isegi käputäis heinu raagude peal, võib istuda. Vana toetab selja vastu varrast, paneb püssi põlvedele. Mh, see lipendava kasetohuga kuhja orijalg jääb tont just käe ette. Aga mis siin öösel ikka lasta on! Äh, see istumine pole.. Kehitab paar korda tagumikku. So, nüüd ikka läheb.

Pime jõuab kätte. Soos on tants ammu lõpnud ja kuked laiali läinud. Üks purjus kavaler pole kaugemale jõudnud, kui raba männapässadeni. Siin laseb ta veel une-eelset kõhvi. Mõned nägematud poisikesed vallatavad õhus ja mängivad mõkitades taevasikku. Varsti vaikib kõik. Ääretu Mõrdama magab. Tunda ainult tema niisket, sooja ja sügavat hingamist. Ei maga vast ainult jumalad. „Tõnn“, see esivanemate jumalate arvuka pere viimane võsuke, pesitsedes siin-sää! alalhoidunud tõnnivakkades, on kütille eriti tülikas. Ja seda just öösel. Võib olla, luusib praegugi ringi. On teda varemgi nähtud südaööl heinasaona üle soo raba poole lohisema. Tõnni ülesanne on ikka olnud küti homsetest plaanidest öövaikusel kriipsu läbi tõmmata. Kuni aga veel keegi ärkvel on, pole midagi karta. Ja Pikk on veel ärkvel. Silmad kipuvad küll kinni vajuma, aga vilu tungib märgadest pastaldest üles laugudeni ja tõukab nad aegajalt jälle pilukile. Viimaks vettivad aga laud öö niiskuses raskeks ja jäävad kinni. Seda aega osatakse aga kasutada.

Äkki kihutab ratsanik kergelt libises üle pehme soo. Kuhjalava kohal peatub ratsu silmapilguks, puhub nors-

kavalt, tõmbab pea selga ja kihutab pöörase kiirusega raba poole. Ratsanik, nüüd on selgesti näha, toredas ohvitseri mundris härra, ilus tamasseri raudadega püss seljas, astub kähku Pika ette ja pajatab selges vene keeles: „Rusu nimnaitel!“ — Või püsse vahetada! Minu vana tukiga tahab härra oma ilusat püssi vahetada! Härra aga ei jõua vanamehe vastust ära oodata, võtab tuki imestanud küti põlvedelt, asetab oma imetamasseri kuhja varda najale ja — läheb. Pikk kahmab uue püssi järele. . . See on lipendava tohuga pehtinud kase vemb-laks muutunud.

On koitma hakanud. Puhub vinge vilu tuul. Ei kõssa kusagil ükski kukk. Kõik on vait. Ära on Tõnn oma tembu teinud! Igatahes pole täna midagi päale hakata. Koju poole! — Kesk sood on öösisel ratsu sügavad sõrajäljed poris selgesti näha. No jah! Teadagi, et Tõnn. Pikk sülgab kolm korda allatuult ja jatkab koduteed.

Kõreoja Pikk on ammu taevalikkudele jahimaadele rännanud. Tõnnil puudub nüüd ratsu. Kuhu sa jala ikka jõuad? Seepärast pole kütid ka Tõnni enam ammu näinud.

Mitmesugust ja kroonika.

Neljas metsateadlaste päev.

Neljas metsateadlaste päev Tartus, 28. veebr. ja 1. märts. kujunes tehtud töö suhtes viljakamaks senistest. Rõõmustaval kombel oli osavõtjaid ilmunud ka kõige kaugematest kodumaa nurkadest. Sisukatele referaatidele järgnesid elavad läbirääkimised.

K. Aun kõneles meie tähtsama lehtpuu — kase liikidest. Referent tutvustas kuulajaid ühe Kilingis kasvava põõsaskasega, mis lehtedelt sarnaneb arukasele, kuid muudes tunnustes sellest erineb. Võimalik, et siin on tegemist ühe uue variandi või liigiga. Läbirääkimistel selgus veel, et Soomes esinev Karjala kask, mis kuulus oma hinnalise puu poolest, ka meil kohati ette tuleb Maarja-kase nime all.

E. Schabak, käsitades metsauendamist ja ravimist, leidis, et meil metsakultiveerimine on sündinud seni väga juhuslikult. Tavaliselt tehti enne sõda, mõisa metsades, kultuure ribade ja väikeste lappidena mõisa ja metsaülema elukoha lähemas ümbruses ning sihtide ja teede ääres. E. V. ajal on metsakultiveerimine kannatanud töö shablonisuse tõttu, kuna metsaülemal ja tema abil, teiste töödega koormatud olles, puudub võimalus isiklikult uurida kultuurpinda ja kasvutingimusi ning nendele vastavat uuendusmeetodi määrata. Samuti on lugu ka metsaravimisega. Referendi arvates tuleks igasse metskonda sisse seada metsa-kultivaatori amet, teise metsatlema abi näol, kes oleks kõrgema haridusega isik. Referendi poolt esitatud vastav resolutsioon leiti olevat

praegusel ajal varajane, kuna meil puuduvad nõuetava eriharidusega isikud.

Loomuliku metsauuendamise probleemidest kõneles *O. Daniel*. Looduse kasutada on kaks mõjuvõimast tegurit — piiramata ruum ja piiramata aeg. Intensiivne metsamajandus endale ei saa seda lubada. Tuleb metsauuendamisel püüda kasutada ja reguleerida rida loodusjõudude abi. See nõuab aga metsameestelt suurt hoolt ja oskust. Pea takistajateks okasmetsade loomulike uuendamisele ja ka kultiveerimisel on rikkalik rohukasv ja üleliigne niiskus. Nende pahede kõrvaldamine olgu metsameeste esimene ülesanne.

P. Reim selgitas haava kasvatamise küsimust. Referent väidab tehtud katsete põhjal, et haaba saab seemnest kasvatada nagu igat teist puud. Seemne idanemise % oli seejuures 90, kuna kirjanduses on tähendatud vaid 5 — 10%. Mädasüdame tekitajaks haavadel on meil peaaegjalikult taelseen *Polyporus igniarius*. Ei saa lugeda tõendatuks nimetatud seene levimist juurte kaudu, kui ka haava juurevõsude arenemise ja tervisliku seisukorra erinevust seemne taimetest.

Aeroplaanide kasutamisest metsakahjurite vastu võitlemisel kõneles *K. Zolk*. Kuna küsimus laiematele metsameeste ringkondadele uudiseks oli, jälgiti ettekannet suure huviga. Läbirääkimistel avaldati arvamist, et see hea ja radikaalne abinõu meie väikeste metsamasšiivide juures siiski liiaks kulukaks läheb.

P. Rummo refereeris meie riigi metsatööstuse endisest korraldusest, arenemisest ja praegusest seisukorrast. Läbirääkimistel toonitati riikliku metsatööstuse tähtsust siseturu hindade reguleerijana ja metsamajanduse seisukohast — asutusena, mis võimaldab metsasaadusi väärtusteks ümbertöötada ka seal, kus seda nõuavad metsamajanduslised huvid, kuid puudub era ettevõtte. Sarnasena on väljamaal, Soomes, riikline metsatööstus hädatarviliseks kujunenud, millela tuldse läbi ei saada. Läbirääkimised selles küsimuses olid õige elavad ja oli kuulda arvamisi nii poolt kui ka vastu. Leiti, et riikliku metsatööstuse

põhimõtte ei olegi võimalikult suurt tulu anda, vaid tema on hindade reguleerija ja kohalikkude elanikkude metsamaterjaliga varustaja. Sedasama seisukohta pooldasid ka põllutööminister hra *Laretei* ja riigikohtu esimees hra *Parts* allakriipsutades riikliku metsatööstuse rahvamajanduslikku tähtsust.

K. Kerberg omas referaadis „Metsakaubanduse päevaküsimused“ kirjeldas praegu metsakaubandust halvavaid tegurisi. Silmaspidades, et metsasaaduste osa riiklikus väljaveos ulatab ligi 25% kogu väljaveo väärtusest, on küllalt põhjust selle olemasolu tingimuste igakülgselt vaatlemiseks ja uurimiseks. Esimeses järjekorras tuleks otstarbekohaselt ümberkorraldada tollid, veotariifid ja metsatööstuse maksustamine. Suurema hooga tuleks asuda parveteede ja teiste väljaveoteede korraldamisele, mis võimaldaks saata turule praegu kasutamata seisvaid metsasaadusi. Leiti ebaloomuliku olevat, et riiklikud asutused endi nõuete rahuldamiseks alati kõige paremaid sortimente nõuavad, kuna halvemad, väljaveoks kõlbmatud sortimendid kasutamata hävinevad.

K. Aun omas referaadis „Meie metsad ja kuidas nendega ümberkäiakse“, selgitas meie metsade käekäiku iseseisvuse aastatel. Läbirääkimistel nähti pooldatavat Friedrich Suure arvamist, kes koloniseerimist põhjendas üteldes „minule on inimesed kallimad kui mets“. Küll aga tuleb hoiduda neist väärsamudest, mis seni planeerimisel tehtud ja edaspidi tuleks panna ka metsamajandusliikkude nõuete peale rohkem rõhku. Koosolek võttis omaks juba 3. metsateadlaste päeval avaldatud seisukoha. Põllutööminister avaldas kindlat lootust, et ületarvitamised metsa alal on ajutised ja edaspidi põllumajandusliku produktiooni tõusmisel tehtud kulud metsale tegasi antakse.

Püsimetsa-majandusest (Dauerwaldwirtschaft) s. o. peale ilmasõda Saksa maal alguse saanud uuest metsamajanduse viisist refereeris *A. Auksmann*. Selle viisi järele sünnib metsaraiumine üksikute puude kaupa, kusjuures pearrõhku pannakse loomuliku uuenduse

huvidele. Läbirääkimistel leiti see viis meie oludes kohane olevat küll väikeses erametsades, mitte aga suurtes riigi metsamajandustes.

Kongressi lõpul võeti vastu viis resolutsiooni, missugused ilmusid juba „Eesti Metsas“ nr. 3, 1926 a. W. M.

N. ja O. Resklliidu resolutsioonid.

Riigi- ja omavalitsusteelajate Resklliidu jaadikutefogu 30. märtsil 1926 a. wastuwõetud resolutsioon Resklliidu kuuluwate organisatsioonide poolt üldhuwide kaitsemisel ettewõetawate aktiioonide korra määramise kohta.

Runa riigi- ja omawalitsusteelajate III üleriikliku kongressi otsue järgi riigi- ja omawalitsusteelajate üldhumid, nagu palgamäärad ja nende korraldus, töwaja üldpikkuis, õigusklik seisukord, termishoid ja arstiabi, pension jne. kooõkolastatakse ja kaitstakse riigi- ja omawalitsusteelajate Resklliidu poolt, otsustab Resklliidu jaadikutefogu selleks, et Resklliidule wõimaldada temale kongressi poolt tähendatud otsujega peale pandud kohustusi täita, riigi- ning omawalitsusteelajastonna üldhuwide kaitsemist juhtida ning selle töö tagajärgede eest wastutada, maksma panna järgmine üldhuwide kaitsemisel ettewõetawate aktiioonide kord:

1) Kõik Resklliitu kuuluwate riigi- ja omawalitsusteelajate ülemaaliste ühingute ning liitude ja nende algorganisatsioonide (kohalikkude ühingute ja osafondade) ettepanekud ja soowiawaldused esitatakse üldistes huwiküsimustes wastawate kutseorganisatsioonide keskjuhatusete kaudu ühes keskjuhatusete arwamiste ja seisukohtadega Resklliidule, kes neile annab tarwiliku käigu. Resklliitu kuuluwad organisatsioonid ei esine walitjusaasutustes üldistes küsimustes mõõdamines Resklliidust.

2) Riigi- ja omawalitsusteelajastonna üldhuwide kaitsemise sihis ettewõetawad awalikud aktiioonid, — nagu delegatsioonide saatmine wabariigi keskjäasutustes, protektkooõlekute korraldamine, — teostatakse Resklliidu juhatusete teadmisel ja nõusolekul, wõi erakorralistel kiiretel juhtumistel kutseorganisatsioonide keskjuhatusete wastutuljel.

3) Resklliidu juhatusete tegemise wastu wõib pro eestereida ainult Resklliidu jaadikutefogu kooõsolekul, kusjuures protektid, kui need ei ole ühenduses kooõleku päewakorras olewate küsimustega, tulewad teatawaks teha Resklliidu juhatusetele wõimalikult aegsasti enne kooõleku.

Riigi- ja omawalitsusteelajate Resklliidu jaadikutefogu poolt 30. märtsil 1926 a. wastuwõetud resolutsioon palgaküsimuse kohta.

Riigi- ja omawalitsusteelajate Resklliidu jaadikutefogu, tunnistases õigeks täies ulatuses Resklliidu juhatusete senise tegemise palgawõitluses, otsustas:

1) Saadikutefogu jääb oma endiste nõudmiste juure, et need, Resklliidu poolt 8. weebbruaril 1926 a. wäljatõõbtatud ja rahaministri poolt wastuwõetawaks tunnustatud palgad ühes teenistusswanustasuga käesolewa aasta 1. aprillist maksma tulewad panna. Mehaanilisest astmete wahekorrast, mis Resklliidu rebelis näidatud, tuleb ümbernormeerimisel kinni pidada, kus juures asutustele õigus jäetakse astmete ühtlustamiste ja põhjendatud förgenduste läbiwiimiseks.

2) Kõik ühefordsed palgalisad, mis peale 1926 a. 1. aprilli wälja antakse, wõetakse arwesse uute palgamäärade maksamahakkamisel palgade tõõtmise puhul tekkivate waherahade wäljamaksmise juures.

3) Runi uute palgade maksamahakkamiseni maksetakse riigitelajatele, alates 1. aprillist 1926 a. iga kolme kuu tagant ühe kuu pall ja neile, kes on õigustatud saama perekonna abiraha, — lisaks perekonna abiraha ühe kuu määral. Ühefordne toetussumma ei wõi tõõsta üle 15.000 marga ja toetussumma alammäär ei wõi langeda alla 4.000 marka.

4) Wabariigi Walitjuse poolt riigitelajate kooõseijude ja talude normeerimiseks kokkufututawate erikomisjonide töõdest tuleb wõimaldada osawõtmise riigi- ja omawalitsusteelajate Resklliidu esitusele.

5) Riigitelajate armu wäõendamist wõib teostada ainult kaitkäs töõ lihtjastamise ja ametasutuste ümberkorraldamisega, kusjuures igalpool, kus see wäõegi wõimalik, kooõseijude kokkütõmbamist tuleks lahendada ametnikkude loomulikku kahanemise teel.

Kodumaalt.

Paasverest.

E. metsateenijate ühingu Paasvere osakonna poolt ei ole senini pidude korraldamise suhtes küll midagi silmapaistvat ära tehtud, küll on aga enam-vähem aktiivselt metsaametnike huvi-de kaitses tegutsetud.

Nüüd on osakonna poolt raadio vastuvõtte aparaat Paasvere asundusse metskonna kantseleisse ülesse seatud ühes valjult rääkijaga.

Aparaat ühes tarviliste osadega ja ülesseadmisega läks maksuma 40.000 marka. Osakond loodab selläbi tekkinud kulud katta raadio-kontsertide andmise ja pidude pidamisega, milleks vastavad toimekonnad valitud ning teostamisega juba algust tehtud.

— m. —

Võrumaalt.

Võru maakonnavalitsuse ruumides peeti 9. veebr. s. a. Võru-Petseri ringkonna metsarevidendi hr. A. Kung'i juhatusel erakorraline nõupidamine jahilindude ja -loomade kaitsmise ja salaküttimise vastu võitlemise asjus. Nõupidamisest võtsid osa peale juhataja: võru metsk. metsaülem A. Meema, tema abi H. Joska, maakonnavalitsuse esimees A. Kohver, administr. osak. juhataja J. Keiss, I. jaosk. rahukohtunik J. Treimuth, prefektuuri esitaja W. Huik, jahiseltsi esitaja R. Treimann ja kohal. ajakirjanduse esitajad A. Keller ja Meister.

Nõupidamisel võeti vastu järgmised otsused:

1) Paluda maakonnavalitsust teha korraldus, et 1927 a. peale ühtegi jahiluba välja ei antaks, et seega seisma panna üheks aastaks jahilindude ja loomade peale jahipidamist.

2) Paluda maakonnavalitsust teha korraldus, et jahilubade väljaandmine sünniks peaaesjalikult metsaülemate ja jahioorganisatsioonide soovitusel ja et nendele, kes politsei valve all või karistatud jahiseaduse rikkumise eest, ei antaks jahilubasid mingil tingimusel.

3. Tunnustada soovitavaks salaküttimise eest karistatud isikute nimede ajakirjanduses avaldamine.

4. Maal koeramaksu sisseandmise küsimus jätta üldiselt lahtiseks, kuid soovitada jahioorganisatsioonidele arutada seda küsimust kohapealsete olude kohaselt ise.

5. Paluda maakonnavalitsust jahilubade eest saadud summast kulutada vähemalt 50% jahiseaduse täitmise järeilvalve teostamiseks. Pöörata jahioorganisatsioonide poole ettepanekuga kanda hoolt, koolijuhatajate kaudu, selle eest, et koolides pannaks suuremat rõhku noorsoole metsloomade ja lindude tähtsuse selgitamisele ja üldse noorsoo keskel looduse vastu armastuse tõstmisele.

6) Paluda prefektuuri kirjutada ette komisaaridele ja konstaabelidele energilisemalt jahiseaduse täitmise järeilvalvata ja iga seaduserikkumise üle teha protokoll süüdlaste kohtulikule vastutusele võtmiseks, mis eriti tarvilik lumerikkal ja külmal talvel, mil põldpüüd koonduvad elamute lähedusse ja jänesed ning kitsed heina kuhjade ja küünide juure, kus neid kerge seadusevastaselt hävitada.

Üleskutse!

Kõigile metsandusest huvitatuile!

Metsade peavalitsuse korraldusel on asutatud Voltveti metsakool, eestkätt metsnikkude ettevalmistamiseks. Kooli võetakse vastu võistluseksami teel metsaametile kõlbulikke noorimehi, vanadusega 16 a. peale ja haridusega mitte vähem kui 6 aastane algkool.

Oma esimest õpetegevust alustas kool 7. jaanuaril s. a. 20 õpilasega ja kahe õpetajaga, kuna hiljem, kui teine klass veel avatakse, veel kolmas õpetaja ametisse määratakse.

Kooli kursused on kahe aastane — talvel pannakse rõhku klassitöö peale, kuna kevade tulekuga metsas tegelikule tööle asutakse.

Õpilastel tuleks tutvuneda metsaasjandusega kaunis põhjalikult — (vaata kooli õpekava E. M. № 1 ja 2 s. a.) nii et nad omal alal küllalt kvalifitseeritud tööjõuna võiks esineda.

Õpeabinõusid on peavalitsuse hoolet muretssetud kaunikene kogu (n. maa-mõõdu riiste on olemas väga mitmesuguseid), kuid mõnel alal tuleb siiski tulevikus tublisti juure muretseda.

Millest aga puudus on ja mida lähema aja jooksul muretseda võimata, on kooli loodusteadlised kogud. — Voltveti ümbruskond pole loodusliselt kuigi mitmekesine, sellepärast on raske lühema ajaga koguda meie kodumaa metsa mitmekesiseid taime ja loomariigi esitajaid.

Ka on õpetöö kestvus metsakoolis kogu aasta väikeste vahedega, nii et õpilaste kaasabil kogumist organiseerida võimata.

Sellepärast metsamehed-ametivennad pöörame palvega Teie poole Teie nooremate vendade nimel — aidake kaasa metsakooli õpilastele saada laiemat ettekujutust meie metsa loodusest! Koguge enam haruldasemaid loomi, taimi, puude vigastusi, haigusi j. n. e. — kõiki meie metsas ettetulevaid haruldusi ja saatke kas posti ehk raudtee kaudu Kilingi-Nõmme postkontori ehk Voltveti raudteejaama Voltveti metsakooli juhatajale.

Postikulud ja saatekulud saavad metsakooli poolt tasutud, nii et saadetised tuleks saata postikulude suuruse järelmaksu saadetisena. Kulude kokkuhoidmise mõttes võiks asjad saata metsaülemate kaudu, kes selleks oma lahket kaasabi ei keela.

Metsamehelise tervitusega
Voltveti metsakooli õpetajad.

Teadaanne.

3-dal Metsateadlaste päeval Akad. Metsa Seltsi poolt välja kuulutatud ja „E. M.“ Nr. 5 — 1925 a. avaldud auhinna teesidele esitati 1 töö „*Haava kasvutingimused Eestis*“ märgusõna all „*Veritas*“. Hindamiskomisjon koosseisus: O. Daniel, K. Verberg, E. Schabak ja A. Auksman — hindas töö I auhinna vääriliseks. Ümbriku avamisel 4 metsat. päeval selgus, et töö autoriks on metsateadlane P. Reim.

Lisaks Akad. Metsa Seltsi poolt määratud auhinnale omandas autor veel

A/S. „Baltika“ poolt sellele teesile määratud auhinna.

4-dal metsateadlaste päeval on Akadeem. Metsa Seltsi poolt väljakuulutatud järgmised auhinna teesid:

1. Metsatüübid N. metskonnas.
2. Metsade seisukord kuivatud soomaadel N. metsk.
3. Kas Cajander'i metsatüübid võiksid olla aluseks toogi tabelite kokkuseadmisel Eestis.
4. Haava südame-mäda ja selle vastu võitlemine.
5. Haava juurevõsu arenemise oleminev emajuurest.
6. Metsakorraldustööd kodumaa erametsades XIX a.
7. Sortimentide tabelid N. metskonnas.
8. Valveametnikkude seisukord Eestis.
9. Paju liigid ja nende levinemispäärid Eestis.
10. Metsamaterjalide parvetamine N. jõel.
11. Saagimisjäätmete kasutamine Eesti saeveskites.

Auhinna teeside kohta käivad määrused:

1. Väljakuulutatud teesidele võivad töid sisse anda nii Akad. Metsa Seltsi liikmed, kui ka väljaspool Seltsi seisvad isikud.
2. Kirjatööd auhinna saamiseks tulevad Akad. Metsa Seltsi juhatajale mingi märgusõna all hiljemalt 1. jaanuariks 1927 a. ära anda. Kirjatöödele tuleb kinnises ümbrikus, mis sama märgusõna kannab, autori nimi ja aadress juure lisada.
3. Auhinna tööde hindamiskomisjoni koosseis seltsi juhatajast poolt kokkuseatuna on järgmine: Akad. Metsa Seltsi juh. 1 esitaja, ülikooli õpejõududest 1 esitaja ja 1 metsateadlane väljaspool Seltsi juhatajast ja ülikooli õpejõude. Komisjonil on tarbekorral liikmete kopteerimise õigus.
4. Auhinna väärilisteks arvatud tööde juure kuuluvad ümbrikud

- avatakse ja nende autorite nimed kuulutakse 5 metsateadl. päeval, ning avaldakse „Eesti Mets'as“. Ümbrikud, mis auhinnata jäänud tööde juure kuuluvad — hävitakse avamatult.
5. Auhinna väärilisi töid võib Akad. Metsa Selts omal kulul trükkida:
    - a) autori sellekohase loaga, b) ilma autori loata, kui aasta jooksul autorilt tööd trükitud ei ole, kuna nad Seltsi poolt selle vääriliseks tunnustud.
  6. Kõik sisseantud käsikirjad jäävad Akad. Metsa Seltsi arhiivi.
  7. I-auhinnaks on Mk. 8000.
II „ „ „ 5000.
  8. Auhindade väljamaksmine algab 2 nädalat peale otsuste teadaandmist. Auhinnad, mis 1. juuliks 1927 a. väljavõtmata, arvatakse seltsile kingituks.

Akad. Metsa Seltsi juhatus.

Poolametlikud teated.

Metsade peavalitsuse juhataja päevakärsud.

19. märtsil 1926 a. — Nr. 8.

Põllutöministri käsu 18. II. j. a. Nr. 4 § 4 põhjal on Rastre metskonna metsaülem Viktor Sihle ametist vabastatud, tema enese palvel, arvates 13. veebruarist j. a.

Põllutöministri käsu 18. II. j. a. Nr. 4 § 5 põhjal on Pärnu ringkonna metsarevidendi f. t. Aleksander Willmann enese soovil ümberpaigutatud Rastre metskonna II. järgu metsaülemaks, arvates 13. veebruarist j. a.

Põllutöministri käsu 27. II. j. a. Nr. 5 § 7 põhjal on Pirtsalu metskonna abimeetsaülem Martin Romberg määratud Kuusiku metskonna III. järgu metsaülema f. t., arvates 25. novembrist l. a.

Kod. Esfriede Kraßmann määratakse peavalitsuse majateenijaks, arvates 1. märtsist j. a.

Kod. Reinhold Lürt määratakse Rawa metskonna asjaajaja f. t., arvates 1. veebruarist j. a.

Purila metskonna asjaajaja f. t. August Sepp finnitatakse ametisse.

Peavalitsuse metsamajanduse osakonna ajutine tööjõud Alma Treuhold vabastatakse ametist, arvates 1. märtsist j. a. ajutise tööjõudude fre-diidi puudusel.

Lartu ülikooli metsaosakonna üliõpilane Nikolai Kärf määratakse Põltsamaa metskonna II. järgu abimeetsaülema f. t., arvates 11. märtsist j. a.

29. märtsil 1926 a. — Nr. 9.

Põllutöministri käsu 17. III. j. a. Nr. 7 § 7 põhjal on Graßwere metskonna metsaülem Jaan Luif määratud Pärnu ringkonna metsarevidendi f. t., arvates 15. märtsist j. a.

Põllutöministri käsu 17. III. j. a. Nr. 7 § 8 põhjal on Põltsamaa metskonna abimeetsaülem Elmar Kull määratud Graßwere metskonna III. järgu metsaülema f. t., arvates 15. märtsist j. a.

Kummu metskonna III. järgu metsnik August Ugurauja tõrgendatakse II. järgu metsnikuks, arvates 1. aprillist j. a.

Larvaste metskonna II. järgu metsniku f. t., Jaan Mabisson finnitatakse ametisse

Narva metskonna II. järgu abimeetsaülema f. t. D. Jndermitte tõrgendatakse I. järgu abimeetsaülemiks, arvates 1. märtsist j. a.

Kirjast.

Kirjavastused

G. Van, Auweres: Soovite meid arvamist aprilli numbris näha Koh, siin ta on: — Saime kohe aru, et meile aprillis tahtsite teha, sest „Mets“ ilmus juba „Eesti Metsas“ nr. 3 — 1923 a. ja „Ruu jahiväljaande“ kohta leiate vastuse „E. Metsas“ nr. 4 — 1923 a. Kirjiru wanedest käpikirjadest ja juba ilmunud töödest ei maksa meile enam kunagi saata.

K. K.: Puude ja põõsaste seemnete saamiseks tuleks pöörata kas Eesti Seemnewilja Ühi-

susse (Tallinnas, Walli tän. 6.) ehk G. Wana-talu kauplusesse (Lartus Suurturg 13).

Kalender-kästraamatu

müügiraha on arastendatud järgmised metskonnad: 18) Kangruselja, 19) Wigala, 20) Waiwara, 21) Karsti, 22) Jõhwi, 23) Käru, 24) Koela, 25) Suufi, 46) Märjamaa, 27) Rabala.

G. W. Ü. Restjuhatus.

Wäljaandja: Eesti Metsateenijate Ühing.

J. Zimmermann'i trükkkoda Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: J. Jõli.

21. aprillil 1926 a. surma läbi lahkunud Eesti
Metsateenijate Ühingu Keskjuhat. abiesimeest

Karl Terrav'it

m ä l e s t a b

Eesti Metsateenijate Ühingu
Keskjuhatus.

Metsamaterjaalide oksjon.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

28. april. k. a. kell 12 Narva metsk. kantseleis, Aia t. nr. 2, Narvas:

a) samast metstkonnast Naroova ning Rossoni jõgede äärde väljaveetud umbes 4109 tk. — 40820 k.-j. okaspuu palke ja 90 k.-s. propse, + üksuses, alghinnaga palkidel 30 mrk. kantjalg ja prop-sidel 5000—5500 mrk. kantsüld ja

b) samas metstkonnas Naroova kaldal asuvad sekvestreeritud materjaalid: 17 tk. — 112,8 k.-j. okaspuu palke, 17,62 k.-s. propse, 18,8 k.-s. küttepuid ja 50 latti, 3 üksuses, mitmesuguste alghindadega.

Pakkumisest osavõtjatel tuleb 10% pakutava üksuse alghinnast oksjoni komisjonile kindlustuseks sisse maksta. Lähemaid teateid müüdavate metsamaterjaalide kohta saab Riigi metsatööstuselt ja vastavalt metsailemalt.

Riigi metsatööstus.

Eesti Mehaanilise Puutööstuse Aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

VALMISTAB:

mööblit, vineer-kartonge, -kohvrid,
-kooliranitsaid, -aktimappe, -käsi-
trumlid, -toolipõhju, -platesid,
-labidaid jne.

MÜÜGIKOHAD:

TALLINNAS: Vana-Posti tänav nr. 9.
TARTUS: E. V. Jürgens'i juures, Vana t. 17.
VALGAS: P. Saretok'i juures, Kesk tän. 15.
PETSERIS: E. Nassar'i juures, kaubareas.
VILJANDIS: R. Eitelberg'i juures.
VÕRUS: J. Kiesler'i juures, Tartu tän. 11.
RAKVERES: Roman Jürgens'i juures.
PÄRNUS: J. D. Ammende juures.